

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

**NACIONALNI KURIKULUM NASTAVNOGA PREDMETA
PRIRODA I DRUŠTVO**

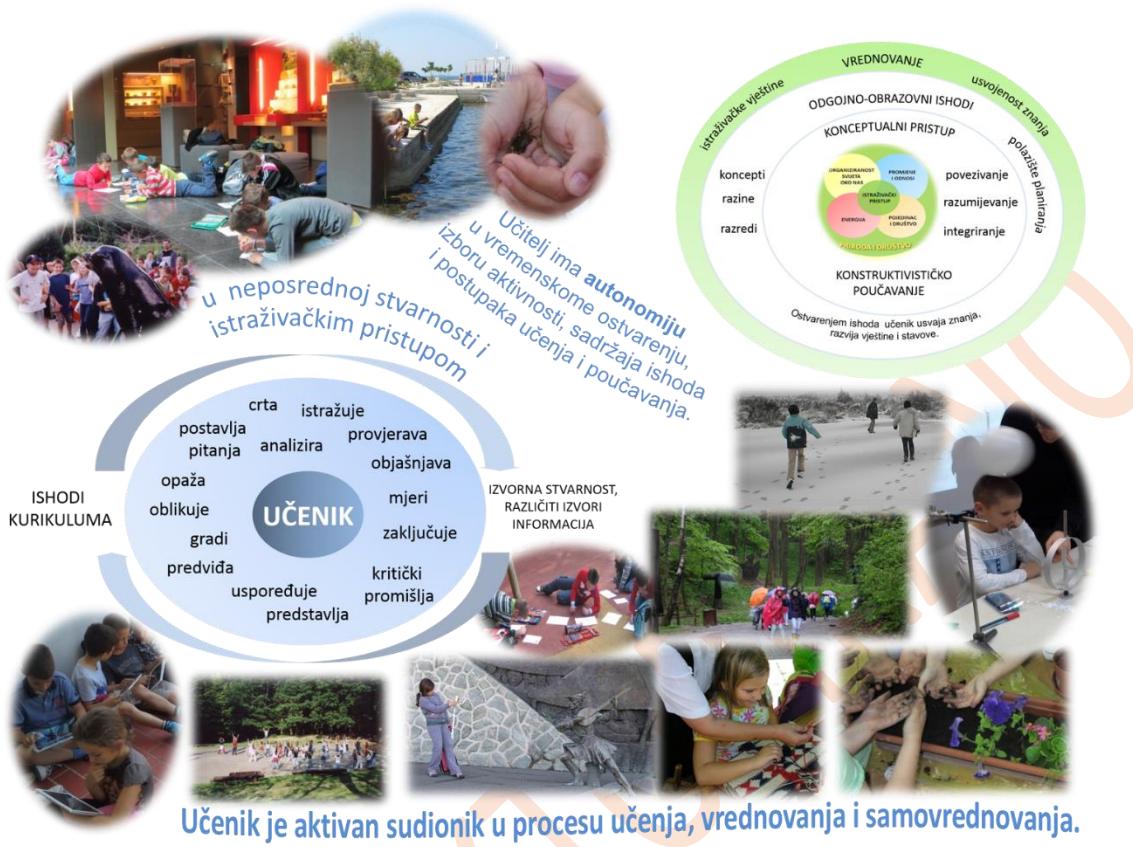
PRIJEDLOG NAKON JAVNE RASPRAVE

Prosinac 2017.

NJELEKTIRANO

Sadržaj:

- A. OPIS NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, 5
- B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, 6
- C. KONCEPTI U ORGANIZACIJI KURIKULUMA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, 6
  - Organiziranost svijeta oko nas, 7
    - Promjene i odnosi, 7
    - Pojedinac i društvo, 7
    - Energija, 7
- D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA, 9
  - Pregled odgojno-obrazovnih ishoda po razredima i konceptima, 9
  - Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i razine usvojenosti, 11
  - Primjer razrade odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu, 48
- E. POVEZANOST NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO S DRUGIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM PREDMETIMA, 50
- F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO, 51
- G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU PRIRODA I DRUŠTVO, 53

A. OPIS NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

Priroda i društvo interdisciplinaran je nastavni predmet koji integrira znanstvene spoznaje prirodoslovnoga, društveno-humanističkoga i tehničko-informatičkoga područja. Prirodne znanosti uvode učenika u svijet istraživanja i spoznavanja prirode, a društvene i humanističke znanosti u život ljudi i društvene odnose koji se temelje na uvažavanju i prihvaćanju ljudske prirode. U procesu učenja i poučavanja bitne su i spoznaje tehničko-informatičkoga područja što uključuje pravilnu, sigurnu i svrshishodnu uporabu različitih oblika tehnologije, a posebice informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Poticanjem prirodne radoznalosti, želje za učenjem i otkrivanjem svijeta oko sebe, učenik razvija zanimanje za prirodne i društvene pojave i odnose, usvaja ključna znanja i koncepte navedenih područja te razvija vještine i stavove za promišljen, aktivan i odgovoran osobni doprinos zajednici.

Učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Priroda i društvo usmjerava učenika na:

- postavljanje pitanja o prirodi i promjenama koje se zbivaju oko nas
- otkrivanje povezanosti i međuvisnosti procesa i pojava u prirodnome i društvenome okružju
- istraživanje i brigu za svijet u kojemu živi
- spoznavanje sebe i odnosa čovjeka prema drugima i prema okolišu
- informiranje, kritičko mišljenje i odgovorno djelovanje
- poštivanje jednakosti i prava svih ljudi te prihvaćanje različitosti.

Znanja, vještine i stavovi stečeni u nastavnom predmetu Priroda i društvo omogućavaju učeniku bolje razumijevanje svijeta koji ga okružuje, lakše snalaženje u novim situacijama u prirodnome i društvenome okružju te donošenje odluka za osobnu dobrobit, dobrobit zajednice i prirode. Učenjem o domu, obitelji te lokalnoj i široj zajednici sustavno se izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge i cjelokupno životno okružje. Primjenom različitih strategija aktivnoga učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj i dobrobit učenika uvažavajući jedinstvenost svake osobe.

Pružanjem veće slobode učiteljima pri izboru sadržaja, metoda i oblika rada, učenje i poučavanje usklađeno s interesima učenika postaje zanimljivije i motivirajuće učeniku i učitelju. Sustavno se stvaraju veze između stečenih spoznaja, vlastitoga iskustva i primjene u svakodnevnome životu.

Iskustvena, istraživački usmjerena i problemska nastava u kojoj je učenik u središtu procesa učenja osigurava njegovu aktivnu ulogu u učenju i poučavanju. Prikupljanjem, obradom i prikazivanjem podataka te primjenom različitih oblika tehnologije razvijaju se informacijska, komunikacijska i digitalna pismenost. Učenjem s drugima i od drugih u različitim okružjima te suradnjom škole s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom učenika se usmjerava na suradnju i otvorenost prema zajednici.

Nastavni predmet Priroda i društvo uči se i poučava u prvome i dijelu drugoga odgojno-obrazovnog ciklusa, a osnovnim konceptima usko je povezan s drugim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i područjima kurikuluma. Na kraju drugoga odgojno-obrazovnog ciklusa (u 5. razredu) učenik spoznaje i vještine iz ovoga predmeta nadograđuje u Prirodi, Geografiji, Povijesti i Tehničkoj kulturi, a u trećem ciklusu i u Biologiji, Fizici i Kemiji.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

U nastavnom predmetu Priroda i društvo učenik će:

1. spoznati složenost svijeta koji ga okružuje, povezanost čovjeka, društva i prirode u vremenu i prostoru potaknut znatiželjom, vođen vlastitim iskustvom i interesima
2. razumjeti svoj rast i razvoj u interakciji s drugima i prirodom, razvijati integritet, osobni i nacionalni identitet, oblikujući pozitivan odnos prema sebi, drugima, prirodi i društvu kao cjelini
3. razvijati istraživačke kompetencije važne za spoznavanje svijeta oko sebe i kompetencije za cjeloživotno učenje te prepoznati mogućnosti primjene znanstvenih spoznaja u svakodnevnome životu i različitim djelatnostima
4. poštovati i uvažavati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih, razvijati odgovornost i empatiju prema okružju te kritički promišljati o pitanjima iz svakodnevnoga života (društvenim, etičkim, ekološkim i sl.)
5. sigurno i odgovorno koristiti se tehnologijom u svakodnevnome životu, kao i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom za pristup, prikupljanje, obradu i prezentaciju informacija
6. povezati spoznaje iz nastavnoga predmeta Priroda i društvo s drugim nastavnim predmetima, međupredmetnim temama i područjima kurikuluma te razviti inovativnost, kreativnost i otvorenost za nove ideje kako bi aktivno pridonosio održivom razvoju.

C. KONCEPTI U ORGANIZACIJI KURIKULUMA NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

U izradi kurikuluma nastavnoga predmeta Priroda i društvo primjenjen je konceptualni pristup kako bi se učenje usmjerilo na povezivanje, razumijevanje i integriranje znanja na različitim kognitivnim razinama uz razvijanje vještina i stavova. Učenika se usmjerava na stjecanje kompetencija važnih za život povezivanjem učenja s vlastitim iskustvima. Aktivno sudjelovanje učenika u procesu učenja i poučavanja pomaže u povezivanju i razumijevanju koncepata te ih priprema za cjeloživotno učenje.

Kontekst prilagođen interesima učenika, lokalnim specifičnostima i aktualnim zbivanjima pridonosi razvoju znatiželje i motivacije učenika za usvajanjem novih znanja, razvijanjem vještina i stavova za daljnje obrazovanje i svakodnevni život.

Kurikulum nastavnoga predmeta Priroda i društvo obuhvaća koncepte: Organiziranost svijeta oko nas, Promjene i odnosi, Pojedinac i društvo te Energija. Koncepti se međusobno prožimaju pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakome razredu neprestano nadograđuje njihovo razumijevanje. Svaki od koncepata u sebi integrira više različitih nižih razina koje su ključne za razumijevanje cjeline.

Zadatak je nastavnoga predmeta Priroda i društvo poticati i razvijati ljudsku potrebu za istraživanjem i uočavanjem uzročno-posljedičnih veza u svijetu koji ga okružuje. Zbog toga je u Prirodi i društvu važan metodološki pristup koji je nazvan Istraživački pristup kojemu su, na sličan način kao i za četiri koncepta, određeni ishodi koje učenik ostvaruje učenjem ovoga nastavnog predmeta. Taj pristup spoznavanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i ili različitih izvora informacija moguće je razvijati jedino povezivanjem sa svim ostalim konceptima predmeta Priroda i društvo. Bitno je naglasiti da učitelj samostalno odlučuje kad će se i na kojim primjerima ti ishodi ostvarivati u odgojno-obrazovnom procesu.

Istraživačkim pristupom učenik razvija vještine koje će kasnije primijeniti i u svakodnevnome životu te na temelju kritičkoga razmatranja valjanih dokaza i argumenata donositi relevantne odluke. Istraživački pristup pridonosi razvijanju znatiželje, kreativnosti, vještina promatranja, uspoređivanja, razvrstavanja, postavljanja pitanja, predviđanja, analiziranja, generaliziranja, vrednovanja, komuniciranja, prikupljanja informacija i slično. Osim toga učenik uči koristiti se različitim informacijama i izvorima informacija. Na taj se način učenik osposobljava i za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Kako bi učenici ostvarili ishode, učitelj može prema svome izboru odabrat različite načine učenja i poučavanja kao što su istraživanje, rješavanje problema, demonstracije, didaktičke igre, kvizovi,igranje uloga, crtanje, konceptualne mape, mentalne mape i slično. Pritom se može primijeniti projektno i suradničko učenje, a odgojno-obrazovni proces može se izvoditi u učionici, kao i izvan učionice.

U prvome obrazovnom ciklusu učenike je potrebno postupno uvoditi u istraživačke aktivnosti i razvijati temeljne istraživačke vještine, a u ostalim ciklusima poticati razvoj istraživačkih kompetencija integrirano, manjim istraživačkim projektima, ali uvijek aktivnostima i sadržajima primjerima njihovim mogućnostima i interesima.

Organiziranost svijeta oko nas

Svijet oko nas organiziran je kao sklad prirodnih i društvenih sustava. U svim njegovim cjelinama i dijelovima postoji red. Dijelovi živoga i neživoga u prirodi razlikuju se po svojim osnovnim obilježjima i svojstvima. Organiziranost živoga i neživoga u prirodi omogućava međusobnu povezanost i opstanak svih živih bića. Različita živa bića organizirana su u zajednice u kojima zadovoljavaju svoje potrebe i ostvaruju svoje uloge. Čovjek kao prirodno, misaono, duhovno i društveno biće organizira život u različitim društvenim zajednicama: obitelji, vrtiću, školi, u lokalnome i globalnomo okružju. Teži urediti svoj životni prostor na estetski prihvatljiv, zdrav, održiv i funkcionalan način. Stanovništvo, naselja i gospodarske djelatnosti oblikuju funkcionalnu organizaciju prostora. U organizaciji života ljudi, ali i društva, bitna je i vremenska organizacija. Možemo prikazati i pratiti organizaciju vlastitoga vremena i organiziranost društva tijekom određenih vremenskih razdoblja. Svojim djelovanjem čovjek može pozitivno ili negativno utjecati na organiziranost svijeta oko sebe.

Promjene i odnosi

Promjene i odnosi u prostoru, vremenu i prirodi oblikuju život kakav poznajemo i omogućavaju organiziranost svijeta oko nas. Promjene, kao rezultat prilagodbe, ostavile su trag u vremenu zabilježen u prirodnim oblicima i povijesnim izvorima koji nas uče o prošlosti i pripremaju za budućnost. Razumijevanje promjena i odnosa pomaže čovjeku predvidjeti događaje i procese te poštovati samoodrživost Zemlje. U prirodi uočavamo obrasce koji se ponavljaju poput životnih ciklusa, kruženja vode, izmjene dana i noći, godišnjih doba i sl. Rast i razvoj živih bića ovisi o životnim uvjetima, a za očuvanje zdravlja čovjeka bitno je usvojiti i zdrave životne navike. U neprestanome razvoju živoga svijeta uz stalne je promjene važno uočiti međuvisnost čovjeka i svih drugih organizama i okoliša. Svojim djelovanjem čovjek često narušava prirodnu i društvenu ravnotežu ostavljajući vidljive posljedice. Njegovo djelovanje trebalo bi biti u skladu s održivim razvojem, usmjereno na očuvanje okoliša te unapređivanje društva. Međudnos ljudi, naselja i gospodarskih djelatnosti rezultira procesima i stalnim promjenama u prostoru i vremenu, što se očituje u promjeni njihova prostornog rasporeda, krajolika i važnosti pojedinih regija. Odnosi u obitelji i drugim zajednicama ključni su za razvoj socijalizacije i identiteta.

Pojedinac i društvo

Čovjek je društveno biće koje se ostvaruje životom u zajednici. Obitelj je temeljna zajednica u kojoj čovjek stječe iskustva i pripadajući joj, izgrađuje identitet. U suživotu s članovima obitelji i članovima zajednice dijete ostvaruje svoja prava i ispunjava obveze te preuzima odgovornost. U zajednicama poput vrtića, škole i razreda, važnima za razvoj identiteta, donose se, prihvaćaju i provode pravila ponašanja važna za red i suživot te razvija odgovornost za sebe i druge. Ljudske zajednice nastanjuju prostor i svojim jezikom, kulturom, tradicijom, načinom življjenja i djelatnostima, povijesnim i suvremenim događajima tomu prostoru daju identitet. S druge strane, prostor i njegova obilježja pružaju identitetnu osnovu zajednicama koje u njemu žive. Različiti prirodni ili izgrađeni krajolici, vremenski uvjeti i prirodni resursi utječu na razvoj određenih djelatnosti, na način življjenja i odnos prema okolišu. Izgradnja nacionalnoga identiteta ima svoj temelj u obiteljskoj zajednici pri čemu dijete upoznaje svoj materinski jezik i razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, a nastavlja s upoznavanjem povijesti svoga zavičaja i domovine te očuvanjem baštine. Pritom pojedinac razvija građansku, kulturnu, etičku, ekološku i zdravstvenu svijest te postaje odgovoran i aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice izgrađujući sebe.

Energija

Energija je potrebna svim organizmima za životne procese i promjene. Njihovo preživljavanje ovisi o unosu, uporabi i pretvorbi energije. Postoje različiti oblici i izvori energije, ona se upotrebljava u različitim procesima i pritom mijenja oblik i/ili prelazi s jednoga tijela na drugo. Potrebna je našemu tijelu, ali i za različite uređaje u našemu svakodnevnom životu, u prometu, industriji i sl. Važnost energije najlakše spoznamo kad je nema dovoljno. Čovjek stalno pronalazi nove, obnovljive i neobnovljive izvore energije, načine dobivanja i pohranjivanja te iskorištavanja energije nužne za opstanak i razvoj društva. Proizvodnja i potrošnja energije ima i nepovoljne posljedice za okoliš, te je potrebno izgraditi pravilan odnos prema uporabi energije te svijest o različitim opasnostima i mjerama opreza. Razumijevanje energije omogućava shvaćanje različitih pojava, promjena i procesa u svakodnevnome životu kojima je potrebna energija te važnosti održivoga načina proizvodnje, prijenosa, pretvorbe i uporabe energije.

Povezanost koncepata nastavnog predmeta Priroda i društvo s generičkim kompetencijama i međupredmetnim temama u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva prikazan je na Slici 1.

Slika 1. Organizacija kurikuluma nastavnog predmeta Priroda i društvo

Nije lektorijsko

D. ODGOJNO-OBRZOZVNI ISHODI NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTV PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA

Pregled odgojno-obrazovnih ishoda po razredima i konceptima

ODGOJNO-OBRZOZVNI ISHODI PO RAZREDIMA I KONCEPTIMA				
	1. RAZRED	2. RAZRED	3. RAZRED	4. RAZRED
ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS	A.1.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST U PRIRODI OPAŽAJUĆI NEPOSREDNI OKOLIŠ.	A.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST U PRIRODI I OBJAŠNJAVA VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI.	A.3.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI PRIRODE.	A.4.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LJUDSKOGA TIJELA I ŽIVOTNIH ZAJEDNICA.
	A.1.2 UČENIK PREPOZNaje VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA.	A.2.2 UČENIK OBJAŠNJAVA ORGANIZIRANOST VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA.	A.3.2 UČENIK PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA I PROCJENjuJE NIHOVU VAŽNOST.	A.4.2 UČENIK OBRAZLAŽE I PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA TE ORGANIZIRA SVOJE VRIJEME.
	A.1.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH PROSTORA I ZAJEDNICA U NEPOSREDNOME OKRUŽU.	A.2.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH ZAJEDNICA I PROSTORA DAJUĆI PRIMJERE IZ NEPOSREDNOGA OKRUŽJA.	A.3.3 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LOKALNE ZAJEDNICE, USPOREĐUJE PRIKAZE RAZLIČITIH PROSTORA.	A.4.3 UČENIK OBJAŠNJAVA ORGANIZIRANOST REPUBLIKE HRVATSKE I NJEZINA NACIONALNA OBILJEŽJA.
PROMJENE I ODNOŠI		B.2.1 UČENIK OBJAŠNJAVA VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA ČOVJEKA PREMA SEBI I PRIRODI.	B.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O VAŽNOSTI ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	B.4.1 UČENIK VREDNUJE VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.
	B.1.1 UČENIK USPOREĐUJE PROMJENE U PRIRODI I OPISUJE VAŽNOST BRIGE ZA PRIRODU I OSOBNO ZDRAVLJE.	B.2.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA U PRIRODI KOJE SE DOGAĐAJU TIJEKOM GODIŠNJIH DOBA.	B.3.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA I ODNOŠIMA U PRIRODI TE MEĐUSOBNOJ OVISNOSTI ŽIVIH BIĆA I PROSTORA NA PRIMJERIMA IZ SVOGA OKOLIŠA.	B.4.2 UČENIK ANALIZIRA I POVEZUJE ŽIVOTNE UVJETE I RAZNOLIKOST ŽIVIH BIĆA NA RAZLIČITIM STANIŠTIMA TE OPISUJE CIKLUSE U PRIRODI.
	B.1.2 UČENIK SE SNALAZI U VREMENSKIM CIKLUSIMA, PRIKAZUJE PROMJENE I ODNOSE MEĐU NJIMA TE OBJAŠNJAVA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S AKTIVNOSTIMA U ŽIVOTU.	B.2.3 UČENIK USPOREĐUJE I PREDVIĐA PROMJENE I ODNOSE TE PRIKAZUJE PROMJENE U VREMENU.	B.3.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOŠIMA TIJEKOM VREMENSKIH CIKLUSA TE ANALIZIRA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S DOGAĐAJIMA I VAŽnim OSOBAMA U ZAVIČAJU.	B.4.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOŠIMA U VREMENU TE PRIPOVIJEDA POVIESNU PRIČU O PROŠLIM DOGAĐAJIMA I O ZNAČAJnim OSOBAMA IZ ZAVIČAJA I/ili REPUBLIKE HRVATSKE.

	B.1.3 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU OKO SEBE POŠTUJUĆI PRAVILA I ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PROMJENE POLOŽAJA NA ODNOSE U PROSTORU.	B.2.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, IZRAĐUJE, ANALIZIRA I PROVJERAVA SKICU KRETANJA.	B.3.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, TUMAČI PLAN MJESTA I KARTU ZAVIČAJA, IZRAĐUJE PLAN NEPOSREDNOGA OKRUŽJA I ZAKLJUČUJE O POVEZANOSTI PROSTORNIH OBILJEŽJA ZAVIČAJA I NAČINA ŽIVOTA LJUDI.	B.4.4 UČENIK SE SNALAZI I TUMAČI GEOGRAFSKU KARTU I ZAKLJUČUJE O MEĐUODNOSU RELJEFNIH OBILJEŽJA KRAJEVA REPUBLIKE HRVATSKE I NAČINA ŽIVOTA.
POJEDINAC I DRUŠTVO	C.1.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O SEBI, SVOJOJ ULOZI U ZAJEDNICI I UVIĐA VRJEDNOSTI SEBE I DRUGIH.	C.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ POJEDINCA I ZAJEDNICE NA RAZVOJ IDENTITETA TE PROMIŠLJA O VAŽNOSTI OČUVANJA BAŠTINE.	C.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI, UTJECAJU I VAŽNOSTI ZAVIČAJNOGA OKRUŽJA U RAZVOJU IDENTITETA TE UTJECAJU POJEDINCA NA OČUVANJE BAŠTINE.	C.4.1 UČENIK OBRAZLAŽE ULOGU, UTJECAJ I VAŽNOST POVIJESNOGA NASLJEDA TE PRIRODNIH I DRUŠTVENIH RAZLIČITOSTI DOMOVINE NA RAZVOJ NACIONALNOGA IDENTITETA.
	C.1.2 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ PRAVA, PRAVILA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU I PREUZIMA ODGOVORNOST ZA SVOJE POSTUPKE	C.2.2. UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI I UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA ZAJEDNICU TE VAŽNOSTI ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	C.3.2 UČENIK RASPRAVLJA O UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU.	C.4.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU TE O VAŽNOSTI SLOBODE ZA POJEDINCA I DRUŠTVO.
		C.2.3 UČENIK OPISUJE ULOGU I UTJECAJ ZAJEDNICE I OKOLIŠA NA DJELATNOSTI LJUDI MJESTA U KOJEMU ŽIVI TE OPISUJE I NAVODI PRIMJERE VAŽNOSTI I VRJEDNOSTI RADA.	C.3.3 UČENIK POVEZUJE PRIRODNO I DRUŠVENO OKRUŽJE S GOSPODARSTVOM ZAVIČAJA.	C.4.3 UČENIK OBJAŠJAVA POVEZANOST PRIRODNOGA I DRUŠTVENOGA OKRUŽJA S GOSPODARSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE.
ENERGIJA	D.1.1 UČENIK OBJAŠJAVA NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA VAŽNOST ENERGIJE U SVAKODNEVНОМ ŽIVOTU I OPASNOSTI S KOJIMA SE MOŽE SUSRESTI PRI KORIŠTENJU TE NAVODI MJERE OPREZA.	D.2.1 UČENIK PREPOZNAJE RAZLIČITE IZVORE I OBLIKE, PRIJENOS I PRETVORBU ENERGIJE I OBJAŠJAVA VAŽNOST I POTREBU ŠTEDNJE ENERGIJE NA PRIMJERIMA IZ SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA.	D.3.1 UČENIK OPISUJE RAZLIČITE PRIMJERE KORIŠTENJA, PRIJENOSA I PRETVORBEE ENERGIJE NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA.	D.4.1 UČENIK OPISUJE PRIJENOS, PRETVORBU I POVEZANOST ENERGIJE U ŽIVOTnim CIKLUSIMA I CIKLUSIMA TVARI U PRIRODI.
ISTRAŽIVAČKI PRISTUP	A.B.C.D.1.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	A.B.C.D.2.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	A.B.C.D.3.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	A.B.C.D.4.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.

Odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i razine usvojenosti

U odgojno-obrazovnim ishodima je vidljiva povezanost s međupredmetnim temama:						
Uporaba infomacijske i komunikacijske tehnologije (IKT)	Zdravlje (Z)	Održivi razvoj (OR)	Osobni i socijalni razvoj (OSR)	Gradanski odgoj i obrazovanje (GOO)	Učiti kako učiti	Poduzetništvo (P)
Napomena: Dane su preporuke za moguću uporabu IKT-a koje učitelj prema uvjetima i mogućnostima ostvaruje.					Napomena: Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se u svim ishodima.	
U odgojno-obrazovnim ishodima navedene oznake odgojno-obrazovnih očekivanja i očekivanja međupredmetnih tema preuzete su iz prijedloga nacionalnih kurikulumi međupredmetnih tema u izvornome obliku.						

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.1.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST U PRIRODI OPAŽAJUĆI NEPOSREDNI OKOLIŠ.	<ul style="list-style-type: none"> • otkriva da cjelinu čine dijelovi, da se različite cjeline mogu dijeliti na sitnije dijelove • dijelovi i cjeline imaju različita svojstva/obilježja • uočava red u prirodi na primjeru biljaka, životinja i ljudi • uspoređuje obilježja živoga, svojstva neživoga u neposrednome okolišu • imenuje i razlikuje tvari u svome okružju (voda, zrak, zemlja, plastika, staklo, tkanine, drvo, metal i sl.) • razlikuje svojstva tvari koja istražuje svojim osjetilima • otkriva da se tvari mogu mijesati te osjetilima istražuje njihova nova svojstva • razvrstava bića, tvari ili pojave u skupine primjenom određenoga kriterija, objašnjavajući sličnosti i razlike među njima • imenuje dijelove svoga tijela i prepoznaće razlike između djevojčice i dječaka; OSR – A 1.1. • navodi dnevne obroke i primjere redovitoga održavanja osobne čistoće i tjelovježbe povezujući s očuvanjem zdravlja 	Prepoznaće obilježja bića, svojstva tvari, imenuje vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove opažajući neposredni okoliš.	Opisuje obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove opažajući neposredni okoliš.	Objašnjava obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove te red u prirodi opažajući neposredni okoliš.	Uspoređuje obilježja bića i svojstva tvari, bilježi vremenske pojave i uočava cjelinu i njezine dijelove te red u prirodi opažajući neposredni okoliš.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA					
Na primjerima iz svakodnevnoga okružja učenik otkriva da se cjelina sastoji od dijelova (šuma se sastoji od drveća, razred od učenika, kuća/stan od prostorija i dr.).					
Na primjerima iz prirode uspoređuje obilježja bića (živoga) i svojstva tvari (neživoga) opažajući sličnosti i razlike i odgovarajući na pitanja: kakvog su oblika, teksture, boje, mirisa, po čemu se razlikuju, što će se dogoditi ako bi ih stavili u čašu vode i sl.					
Na primjerima iz prirode uočava da dijelovi cjeline različitim kombinacijama i postupcima poprimaju nove oblike i svojstva (zrna pšenice mljevenjem postaju brašno, morske stijene od udaraca valova usitnjavaju se u morske kamenčiće).					
Na primjerima učenik otkriva da dijelovi i cjeline imaju različita svojstva/obilježja, npr. ako pomiješamo sok i vodu, dobijemo drukčiji okus, otopimo šećer u vodi.					
Od prikupljenih prirodnih materijala (žireva, školjaka, kamenčića i sl.) oblikuje različite cjeline (kućice, životinje i sl.), potom ih razlaže te osjetilima opaža njihova osnovna svojstva (glatko-hrapavo; tvrdo-meko i sl.).					
A.1.2 UČENIK PREPOZNAJE VAŽNOST	• određuje i imenuje doba dana, dane u tjednu i godišnja doba opažajući organiziranost vremena	Navodi i uz pomoć prikazuje vremenski	Opisuje i prikazuje vremenski slijed	Objašnjava organiziranost	Prepoznaće važnost organiziranosti

ORGANIZIRANOSTI VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA.	<ul style="list-style-type: none"> • prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na jučer, danas i sutra i u odnosu na doba dana (npr. vremenska crta) • reda pravilno dane u tjednu i prepoznaže važnost organiziranosti vremena 	slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i ili godišnja doba.	događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i ili godišnja doba.	vremena i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i ili godišnja doba.	vremena i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na doba dana, dane u tjednu i ili godišnja doba.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA Učenik na vremenskoj crti ili lenti vremena prikazuje i smješta događaje u odnose: doba dana, dani u tjednu, jučer/danas/sutra, prekjučer, prekosutra, godišnja doba. Primjenjuje IKT na različite načine (npr. prikazuje i reda dane u tjednu, koristi se različitim online igrama za učenje); IKT – A 1.2.					
A.1.3 UČENIK USPOREDUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH PROSTORA I ZAJEDNICA U NEPOSREDNOME OKRUŽJU.	<ul style="list-style-type: none"> • usporeduje organizaciju doma i škole (članovi obitelji, djelatnici u školi, radni prostor, prostorije...); Z - A.1.3 • prepoznaže važnost uređenja prostora u domu i školi te vodi brigu o redu u domu i školi • prepoznaže organizaciju prometa (promet, prometnica, pješaci, vozači, prometni znakovi) • opisuje organiziranost zajednice u svome okružju te prepoznaže važnost pravila za njezino djelovanje; Z - A.1.3., OR - I.A.1., GOO - B.1.1. • usporeduje pravila u domu i školi • opisuje svoje dužnosti u zajednicama kojima pripada; Z - B.1.2.A 	Prepoznaže organiziranost različitih prostora, navodi i prepoznaže pravila i svoje dužnosti u obitelji i školi.	Opisuje organiziranost različitih prostora i pravila te primjere njihove primjene u neposrednemu okružju te navodi svoje dužnosti u obitelji i školi.	Objašnjava organiziranost različitih prostora i pravila te navodi primjere njihove primjene u neposrednemu okružju te opisuje svoje dužnosti u obitelji i školi.	Uspoređuje organiziranost različitih prostora i pravila, opisuje svoje dužnosti te navodi primjere njihove primjene u obitelji, školi i zajednicama u kojima aktivno sudjeluje.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA Uzimaju se primjeri organizacije iz neposrednoga učenikova okružja kao što su dom, obitelj, razred, škola i promet. Učenik navodi i opisuje članove svoje obitelji. Prepoznaže i pojašnjava po čemu je njegova obitelj posebna i jedinstvena. Uočava da svaki član obitelji ima svoja prava i dužnosti te da poštivanje tih prava i ispunjavanje dužnosti pomaže u organiziranosti obiteljske zajednice. Navodi primjere pravila, npr. prometna pravila, pravila za očuvanje i zaštitu okoliša, važnost simbola i ili piktograma (jednostavni slikovni znakovi poput prometnih znakova, znakova upozorenja, znakova koji poručuju neku radnju) i dr. Preporučuje se u izvanučioničkoj nastavi (okolica škole) prepoznati organizaciju prometa. Učenik izrađuje modele prometnih znakova i ili prometnih sredstava. Na primjerima iz neposrednoga okružja učenik spoznaje red u prostoru (svoje radno mjesto) i zajednici kao i pravila za djelovanje zajednice. Učenik istražuje značenje simbola i piktograma (znakovi upozorenja i znakovi sigurnosti, obavijesti, putokazi, upute i sl.). Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke služeći se IKT-om; IKT – D 1.3.					

*IKT - A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uredajima i programima. D 1.3. Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke i ideje služeći se IKT-om.

*Z - A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline.B.1.2.A Prilagođava se novom okruženju i opisuje svoje obaveze i uloge.

*OR - I.A.1. Prepoznaže svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.

*OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi.

*GOO - B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

B. PROMJENE I ODNOŠI - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.1.1 UČENIK USPOREĐUJE PROMJENE U PRIRODI I OPISUJE VAŽNOST BRIGE ZA PRIRODU I OSOBNO ZDRAVLJE.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje vremenske prilike, rast i razvoj biljke, svoj rast i razvoj; OR - I.C.1. • povezuje izmjenu dana i noći i godišnjih doba s promjenama u životu biljaka, životinja i ljudi • promatra i predviđa promjene u prirodi u neposrednome okolišu • brine se za očuvanje osobnoga zdravlja i okružja u kojem živi i boravi; OR - I.C.1., Z - A.1.1.B, A.1.3., C.1.2., C.1.3. 	<p>Uz pomoć opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe. Brine se o sebi i prirodi oko sebe.</p>	<p>Opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe. Brine se o sebi i prirodi oko sebe te navodi posljedice nebrige.</p>	<p>Opisuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe; uz pomoć predviđa promjene povezane s opažanjima. Brine se o sebi i prirodi oko sebe te navodi posljedice nebrige.</p>	<p>Uspoređuje i prikazuje promjene u prirodi oko sebe; predviđa promjene povezane s opažanjima. Brine se o sebi i prirodi oko sebe te opisuje posljedice nebrige.</p>
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA <p>Opažanjem i praćenjem promjena u prirodi u svome neposrednom okolišu učenik bilježi promjene, opisuje viđeno, prikazuje crtežom i predstavlja dobivene rezultate, na primjer vremenske promjene, promjene u biljnome i životinjskome svijetu, djelatnost ljudi tijekom godišnjih doba. Uočavanjem pravilnosti i odnosa promjena učenik u nekim situacijama može predvidjeti događaje (npr. toplije vrijeme najavljuje buđenje prirode u proljeće, padanje obilnih kiša utječe na razinu vode u rijekama, hladnije vrijeme utječe na aktivnost ljudi i sl.). Razgovarati o predznacima prema kojima su se predviđali izgledi vremena za sljedeći dan (kako su nastale različite narodne prognoze). Prepoznati ptice selice i stanaice u neposrednome okolišu. Seobe ptica povezati s načinom njihove prehrane jer se sele zbog nedostatka hrane. Voditi brigu o živim bićima u različitim uvjetima, npr. hranići ptice stanaice zimi. Na primjerima osobnoga ponašanja uočava važnost održavanja osobne čistoće, raznolike prehrane, pravilnoga držanja tijela i nošenja školske torbe, tjelesne aktivnosti, zaštite od sunca, poznavanja vremenskoga ograničenja rada s digitalnom tehnologijom (IKT – A 1.4.) i sl. za očuvanje zdravlja. Povezuje pravilnu prehranu sa svojim rastom i razvojem. Na primjerima uočava važnost osobnoga djelovanja u okružju u kojemu živi i boravi, tj. u održavanju čistoće učionice, okoliša škole i sl.</p>					
B.1.2 UČENIK SE SNALAZI U VREMENSKIM CIKLUSIMA, PRIKAZUJE PROMJENE I ODNOSE MEDU NJIMA TE OBJAŠJAVA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S AKTIVNOSTIMA U	<ul style="list-style-type: none"> • razlikuje dan i noć te povezuje doba dana s vlastitim i obiteljskim obvezama i aktivnostima • određuje odnos jučer-danas-sutra na primjerima iz svakodnevnoga života i opisuje njihovu promjenjivost • prepoznaje smjenu godišnjih doba i svoje navike prilagođava određenomu godišnjem dobu • promatra, prati i bilježi promjene i aktivnosti s obzirom na izmjenu dana i noći i smjenu godišnjih doba • reda svoje obveze, aktivnosti, događaje i promjene u danu i/ili tjednu prikazujući ih na vremenskoj crti ili lenti 	<p>Uz pomoć prepoznaje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te ih povezuje s aktivnostima u životu.</p>	<p>Opisuje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te objašnjava njihovu povezanost s aktivnostima u životu.</p>	<p>Uspoređuje i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te objašnjava njihovu povezanost s aktivnostima u životu.</p>	<p>Snalazi se u vremenskim ciklusima, promatra i prikazuje promjene i odnose dana i noći, dana u tjednu i godišnjih doba te objašnjava njihovu povezanost s aktivnostima u životu.</p>

ŽIVOTU.	vremena ili crtežom ili dijagramom ili uz korištenje IKT-a ovisno o uvjetima; IKT – A 1.2.				životu.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA Učenik se koristi vremenskom ertom ili drugim prikazima vremenskoga slijeda kako bi pratio ili planirao vlastite aktivnosti u danu i/ili tjednu. Pritom se može koristiti različitim načinima: od crtanja do IKT-a, ovisno o mogućnostima i interesima učenika ili opremljenosti škole.					
B.1.3 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU OKO SEBE POŠTUJUĆI PRAVILA I ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PROMJENE POLOŽAJA NA ODNOSE U PROSTORU.	<ul style="list-style-type: none"> snalazi se u neposrednemu okružju doma i škole uz poštivanje i primjenu prometnih pravila; Z - C.1.1.A, OSR – C 1.1. istražuje vlastiti položaj, položaj druge osobe i položaj predmeta u prostornim odnosima u učionici i izvan učionice prepozna, razlikuje i primjenjuje odnose: gore-dolje, naprijed-natrag, ispred-iza, lijevo-desno, unutar-izvan, ispod-iznad uočava promjenjivost prostornih odnosa mijenjajući položaje u prostoru 	Uz pomoć određuje položaj prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Određuje položaj prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Uspoređuje različite položaje osoba i predmeta i snalazi se u prostoru prema zadanim prostornim odrednicama uz poštivanje i primjenu pravila.	Zaključuje da promjena položaja utječe na promjenu odnosa i snalazi se u prostoru uz poštivanje i primjenu pravila.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA U ostvarenju ishoda valja voditi računa o povezanosti s drugim ishodima u poučavanju, pa se tako npr. povezuje snalaženje učenika u određenom neposrednom okružju uz opisivanje svih međuodnosa, npr. gore-dolje, naprijed-natrag, ispred-iza, lijevo-desno, unutar-izvan, ispod-iznad s njegovom organiziranošću ili promjenama. Preporučuje se ishod ostvarivati u izvanučioničkoj nastavi.					

*IKT - A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uredajima i programima. A 1.4. Učenik prepozna utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš.

*Z - A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline. C.1.1.A. Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole. C.1.2. Opisuje osnovne korake postupanja pri krvarenju iz nosa, pri padovima i površinskim ozljedama. C.1.3. Objasnjava kada ima pravo i obvezu izostati iz škole radi liječenja.

*OSR – C 1.1. Prepozna potencijalno ugrožavajuće situacije u svome okružju i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti.

*OR - I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 1. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.1.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O SEBI, SVOJOJ ULOZI U	<ul style="list-style-type: none"> prepozna svoju posebnost i vrijednosti kao i posebnost i vrijednosti drugih osoba i zajednica kojima pripada; otkriva svoju ulogu u zajednici i povezanost s ostalim članovima s 	Prepozna svoju ulogu i posebnost, kao i ulogu i	Opisuje svoju ulogu i posebnost, kao i ulogu i posebnost	Objašnjava svoju ulogu i posebnost, ulogu i posebnost	Zaključuje o svojoj ulozi i posebnosti, ulozi i posebnosti

ZAJEDNICI I UVIDA VRIJEDNOSTI SEBE I DRUGIH.	<p>kojima je povezan dogadajima, interesima, vrijednostima; Z - B.1.2.C, OR - I.A.2., OSR - A 1.1., A 1.3., GOO - B.1.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> zaključuje o svome ponašanju, odnosu i postupcima prema drugima i promišlja o utjecaju tih postupaka na druge; Z - B.1.1.A, OSR - B 1.1. zaključuje o utjecaju pojedinca i zajednice na njegovu osobnost i ponašanje; Z - B.1.1.B sudjeluje u obilježavanju dogadaja, praznika, blagdana; OSR - C 1.4., GOO - A.1.1. 	posebnost drugih i zajednice kojoj pripada.	drugih i zajednice kojoj pripada.	drugih i zajednice te interese i vrijednosti zajednice kojoj pripada i pridonosi.	drugih i zajednice te interesima i vrijednostima zajednice kojoj pripada i pridonosi.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODOGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
C.1.2 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ PRAVA, PRAVILA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU TE PREUZIMA ODGOVORNOST ZA SVOJE POSTUPKE	<p>Odgovara na pitanja <i>Tko sam ja? Po čemu sam poseban? Što me razlikuje od drugih?</i></p> <p>Izrađuje osobnu iskaznicu: moje vrline, moji nedostatci, moje posebnosti.</p> <p>Izvodi male dramatizacije (strip-junaci, likovi iz bajke i sl.).</p> <p>Napomena: Zajednica u prvoj razrednoj podrazumijeva obitelj, razrednu zajednicu, školu i interesne skupine.</p> <p>Organizirati obilježavanje državnih praznika, blagdana, značajnih dana i dogadaja.</p> <p>Preporučiti roditeljima da svomu djetu napišu po čemu je ono posebno i po čemu je jedinstven član svoje obitelji te zašto su ponosni jer su njegovi roditelji.</p> <ul style="list-style-type: none"> upoznaje ljudska prava i prava djece i razgovara o njima primjenjuje pravila, obavlja dužnosti te poznaje posljedice za njihovo nepoštivanje u razrednoj zajednici i školi; OSR - C 1.2., GOO - B.1.1., B.1.2., C.1.4. obavlja dužnosti i pomaže u obitelji te preuzima odgovornost; OSR - A 1.4., C 1.3., GOO - A.1.1., B.1.2., C.1.1., C.1.2., P - B - 1.2. Prepoznaće svoju posebnost i vrijednost kao i posebnosti i vrijednosti drugih osoba i zajednica kojima pripada te uočava važnost različitosti i ravnopravnosti Otkriva svoju ulogu u zajednici, povezanost s ostalim članovima s kojima je povezan događajima, interesima, vrijednostima ponaša se u skladu s pravima djece i razgovara o njima; GOO - A.1.1., A.1.2. uvažava različitosti u svome okružju; Z - B.1.2.C, OR - I.A.2., P - B - 1.2. predlaže načine rješavanja problema; Z - B.1.1.A, OSR - B 1.3., GOO - C.1.4. koristi se, svjesno i odgovorno, telefonskim brojem 112 ponaša se odgovorno u domu, školi, javnim mjestima, prometu, prema svome zdravlju i okolišu; Z - C.1.1.A, OR - I.C.1., OSR - C 1.1., GOO - A.1.1., C.1.3. 	Prepoznaće ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Opisuje utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Objašnjava ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja te preuzima odgovornost za svoje postupke.	Uspoređuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na pojedinca i zajednicu te opisuje posljedice nepoštivanja, predlaže rješenja te preuzima odgovornost za svoje postupke.

	<ul style="list-style-type: none"> koristi se, odgovorno i sigurno, ikt-om uz učiteljevu pomoć (sigurnost, zaštita, komunikacija); IKT –A 1.3., A 1.4., B 1.3. <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici dogovaraju pravila i dužnosti u razrednome okružju. Prepoznae piktogramne s kojima se češće susreće u svakodnevnom životu i sam ih izrađuje (sigurnost u domu, razredna pravila, zaštita okoliša). Sudjeluje u radionicama i projektima. Upoznaje osnovna pravila primjernoga ponašanja na internetu; IKT – B 1.3. Prikazuje određene životne situacije kad je potrebno koristiti se telefonskim brojem 112 (simulacija ugrožavajuće situacije). Igrom uloga upoznaje se s mogućim rješenjima nesporazuma i problema u razredu. Sudjeluje u rješavanju nesporazuma i problema u razredu.</p>			
<p>*IKT – A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje programa i uređajima. A 1.4. Učenik prepoznae utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. B 1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnom okružju.</p> <p>*Z - B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjereno ponašanja. B.1.1.B Prepoznae nasilje u stvarnom i virtualnom svijetu. B.1.2.C Prepoznae i uvažava različitosti. C.1.1.A Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole.</p> <p>*OR - I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima. I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi.</p> <p>*OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. A 1.3. Razvija svoje potencijale. A 1.4. Razvija radne navike. B 1.1. Prepoznae i uvažava potrebe i osjećaje drugih. B 1.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 1.1. Prepoznae potencijalno ugrožavajuće situacije i navodi što treba činiti slučaju opasnosti. C 1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose. C 1.3. Pridonosi skupini. C 1.4. Razvija kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.</p> <p>*GOO - A.1.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnom životu. A.1.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.1.1. Sudjeluje u zajedničkome radu u razredu. C.1.2. Promiče solidarnost u razredu. C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu. C.1.4. Promiče razvoj razredne zajednice.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p> <p>*P – B - 1.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p>				

	D. ENERGIJA - 1. RAZRED	
	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.1.1 UČENIK OBJAŠJAVA NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA VAŽNOST ENERGIJE U SVAKODNEVНОME ŽIVOTU I OPASNOSTI S KOJIMA SE MOŽE SUSRESTI PRI KORIŠTENJU TE NAVODI MJERE OPREZA.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje uređaje iz svakodnevnog života i njihovu svrhu; IKT – A 1.1., A 1.2. • prepoznaće i opisuje opasnosti koje se mogu javiti pri uporabi uređaja; IKT – A 1.3., Z - C.1.1.B., OSR – C 1.1. • razvija naviku isključivanja uređaja kad se ne koristi njime, brine se o čišćenju i čuvanju svojih uređaja te je svjestan štetnosti dugotrajne i nepravilne upotrebe tehnologije; IKT – A 1.4., OR - I.B.2. 	Imenuje i uz pomoć opisuje uređaje, navodi čemu služe, opaža što ih pokreće te opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Opisuje na temelju vlastitih iskustava važnost energije u svakodnevnome životu, navodi uređaje ili predmete kojima se koristi, opaža što ih pokreće te opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Uz pomoć objašnjava važnost energije u svakodnevnome životu i opisuje sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.	Objašnjava na temelju vlastitih iskustava važnost energije u svakodnevnome životu, sigurnu uporabu i postupke u slučaju opasnosti.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Opisuje i razvrstava uređaje s kojima se susreće u svakodnevnom životu (računalo, kućanski aparati, mobitel, igračke i sl.) prema sličnostima i razlikama i prepoznaće one kojima je za rad potrebna električna energija (npr. upotreba IKT-a i obrazovnih računalnih igara). Prema mogućnostima pokazuje uporabu uređaja iz svakodnevnog života te postupke u slučaju opasnosti.					

*IKT – A 1.1. Učenik uz pomoć učitelja odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka. A 1.2. Učenik se uz učiteljevu pomoć koristi odabranim uređajima i programima. A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje uređajima i programima. A 1.4. Učenik prepoznaće utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš.

*Z - C.1.1.B. Prepoznaće i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.

*OR - I.B.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.

*OSR – C 1.1. Prepoznaće potencijalno ugrožavajuće situacije i navodi što treba činiti u slučaju opasnosti.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 1. RAZRED				
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.1.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe i prikazuje opaženo.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i uz pomoć se koristi izvorima informacija, provodi jednostavnija mjerena i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se izvorima informacija, koristi se opremom, provodi jednostavnija mjerena, opisuje, prikazuje te predstavlja rezultate.
<p><i>Odgojno-obrazovni ishod ostvaruje se do kraja prvoga ciklusa (do kraja drugoga razreda).</i></p> <p><i>* učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</i></p> <p>Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka.</p> <p>Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba.</p> <p>Istraživački pristup potreban je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepcata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadatka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje;</p> <p>IKT – A 1.2., C 1.1., C 1.2., C 1.3.</p>				
<p>*IKT – A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uredajima i programima. C 1.1.Učenik uz pomoć učitelja provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 1.2. Učenik uz učiteljevu pomoć djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. C 1.3. Učenik uz pomoć učitelja odabire potrebne informacije između pronađenih informacija.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p>				

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST U PRIRODI I OBJAŠJAVA VAŽNOST ORGANIZIRANOSTI.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje i razvrstava živo od neživoga u prirodi • razvrstava biljke i životinje iz svoga okoliša u skupine prema kriteriju koji ih povezuje i objašnjava sličnosti i razlike (pripada/ ne pripada skupini po nekome kriteriju, prema obliku lista, boji cvijeta, jestivo-nejestivo, voće i povrće, žitarice, prepoznaće različite načine kretanja u prirodi i sl.); OR - I.A.2. • ispituje osjetilima i prepoznaće svojstva tvari (tekuće, čvrsto, hrapavo, gusto, rijetko, oblik, boja, miris, tvrdoća, savitljivost, vodootpornost, prozirnost, sposobnost plutanja na vodi i sl.) • objašnjava važnost organiziranja/razvrstavanja otpadnih tvari u okolišu, razlikuje otpad i smeće te razvrstava otpad; Z - A.1.3., OR - I.C.1. • povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima • istražuje načine brige za zdravlje; Z - A.1.2., A.1.3. • istražuje povezanost raznolike i redovite prehrane sa zdravljem • određuje i opisuje ulogu osnovnih dijelova tijela; Z - A.1.1.A., A.1.1.B. 	Uz pomoć razvrstava bića i tvari, povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima te prepoznaće važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.	Razvrstava bića i tvari, opisuje kriterij razvrstavanja, povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima te uočava važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.	Razvrstava bića i tvari, objašnjava kriterij razvrstavanja i važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi te opisuje i povezuje vremenske pojave s godišnjim dobima.	Uspoređuje kriterije razvrstavanja bića i tvari, objašnjava povezanost vremenskih pojava s godišnjim dobima i važnost organiziranosti u osobnome životu i prirodi.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOG ISHODA					
Promatra i razlikuje živo od neživoga u prirodi u neposrednom okolišu. Istražuje različitu hranu služeći se osjetilima, razvrstava ju prema određenome kriteriju, odabire potrebne namirnice za izradu vlastitih jelovnika i predstavlja rezultate. Istražuje načine brige za zdravlje (raznolika i redovita prehrana, osobna čistoća, tjelovježba, odjevanje i obuvanje, boravak u prirodi, odmor, san); Z - A.1.2., A.1.3. Rabi jednostavne tablice za prikaz rezultata. Opisuje ulogu osnovnih dijelova tijela (npr. <i>ruke nam služe za..., glava nam služi za...</i>). Prikuplja prirodne materijale (cvijeće, školjke, plodove jeseni i sl.), razvrstava ih prema određenome kriteriju i opisuje njihova svojstva ili obilježja. Predstavlja rad na plakatu, panou i sl. Može prikazati sličnosti i razlike s pomoću Vennova dijagrama. Organizira i oblikuje neposredno okružje (školski vrt, terarij, akvarij i sl.). Bitno je da učenik spozna na primjerima iz svakodnevnih životnih situacija postojanje reda u svome životu radi očuvanja zdravlja (redoviti obroci, kretanje, boravak u prirodi, odjevanje i obuvanje u skladu s vremenskim uvjetima, osobna čistoća, čistoća prostora).					

	<p>Učenik se uz učiteljevu pomoć može koristiti različitim računalnim igram razvrstavanja; IKT – A 1.1., A 1.2. Napomena: Kad god je moguće, ishod ostvarivati u izvanučioničkoj nastavi ili upotreborom dijelova izvorne stvarnosti.</p>				
A.2.2 UČENIK OBJAŠJAVA ORGANIZIRANOST VREMENA I PRIKAZUJE VREMENSKI SLJED DOGAĐAJA.	<ul style="list-style-type: none"> • objašjava važnost organiziranja i snalaženja u vremenu • mjeri vrijeme urom i/ili štopericom, očitano vrijeme iskazuje riječima, procjenjuje i mjeri trajanje svakodnevnih i ostalih životnih aktivnosti • usporeduje i reda događaje koji su se dogodili tijekom sata, dana, tjedna, mjeseca i godine • služi se kalendarom • objašjava organiziranost vremena u godini, navodi mjesecce u godini, broj dana u pojedinim mjesecima • upisuje i planira događanja (rodendane, blagdane i sl.) u dnevni, tjedni, mjesечni i godišnji raspored i/ili vremensku crtu • smješta događaje povezane s neposrednim okružjem u prošlost, sadašnjost i budućnost 	<p>Uz pomoć se snalazi na kalendaru, očitava i mjeri vrijeme te prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.</p>	<p>Snalazi se na kalendaru, prepoznaje organizaciju vremena na kalendaru, očitava i mjeri vrijeme te opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.</p>	<p>Snalazi se na kalendaru i objašnjava važnost organizacije vremena na kalendaru, očitava i mjeri vrijeme te opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.</p>	<p>Koristi se kalendarom u organizaciji vremena, očitava i mjeri vrijeme te objašnjava i prikazuje vremenski slijed događaja u odnosu na sat u danu ili mjesec u godini.</p>
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
	<p>Pronalazi uz učiteljevu pomoć informacije o različitim vrstama ura (npr. ura s rimskim brojkama, digitalna ura, sunčani, pješčani sat) te istražuje zanimljive izume za mjerjenje vremena, npr. hrvatskoga znanstvenika Fausta Vrančića. Izrađuje pješčani sat (od plastičnih boca). Istražuje promjene izgleda i načina korištenja urom u povijesti, predviđa i prikazuje izgled ure u budućnosti. Istražuje podrijetlo naziva mjeseci u godini.</p>				
Napomena: Učenik se može koristiti različitim računalnim igram i programima za prikazivanje vremenskoga slijeda događaja; IKT – A 1.1., A 1.2.					
A.2.3 UČENIK USPOREĐUJE ORGANIZIRANOST RAZLIČITIH ZAJEDNICA I PROSTORA DAJUĆI PRIMJERE IZ NEPOSREDNOGA OKRUŽJA.	<ul style="list-style-type: none"> • navodi članove uže i šire obitelji te prikazuje organiziranost obiteljske zajednice; OR -I.A.1. • opisuje što čini mjesto u kojemu živi te gdje se što nalazi i kako je organizirano • razlikuje prirodne oblike u neposrednom okružju • opisuje važnost organizacije prometa u svome okružju; Z - C.1.1.A • opisuje zanimanja u mjestu u kojemu živi; P- A - 1.3. • spoznaje organiziranost zajednice u svome okružju te važnost pravila za njezino djelovanje; GOO - B.1.1., B.1.2. IKT - D 1.4. 	<p>Uočava i uz pomoć prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.</p>	<p>Opisuje i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.</p>	<p>Objašnjava i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.</p>	<p>Uspoređuje i prikazuje organiziranost obiteljske zajednice, mjesta i prometa.</p>
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
	<p>Učenik prikuplja podatke o svojoj obitelji (podrijetlo prezimena, rodbinske veze i sl.) i izrađuje obiteljsko stablo upoznajući organiziranost svoje obitelji. Na osnovi promatranja u svome mjestu (izvanučionička nastava) uočava i prikazuje smještaj objekata, ustanova (npr. zdravstvene, kulturne), prirodnih oblika (npr. vode tekućice, stajačice, more, uzvisine, udubine).</p>				

	<p>Uočava pješačke prijelaze, razlikuje prometne znakove važne za njegovu sigurnost, uspoređuje i razvrstava prometna sredstva, istražuje vrste prometa u mjestu i sl.) te povezuje s organizacijom mesta.</p> <p>Istražuje prometna sredstva u prošlosti i zamišlja kako bi mogla izgledati u budućnosti.</p> <p>Izrađuje modele prometnih sredstava uz korištenje različitih materijala (prirodni materijali, otpadni, tehnološki i sl.).</p> <p>Uočava povezanost prometnih sredstava s korištenjem različitih oblika energije. Istražuje nove izume - električni, solarni, automobili;</p>
<p>*IKT – A 1.1. Učenik uz pomoć učitelja odabire odgovaraajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje jednostavnih zadataka. A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. D 1.4. Učenik prepoznaže oznake vlasništva djela i licence za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.</p> <p>*Z - A.1.1.A Opisuje tjelesne osobine i zamjeće razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica. A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti. A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline. B.1.2.C Prepoznaže i uvažava različitosti. C.1.1.A Opisuje kako se sigurno i oprezno kretati od kuće do škole.</p> <p>*OR - I.A.1. Prepoznaže svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima. I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi.</p> <p>*GOO - B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p> <p>P - A - 1.3. Upoznaje mogućnosti osobnog razvoja (razvoj karijere, profesionalno usmjeravanje).</p>	

B. PROMJENE I ODNOŠI - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.2.1 UČENIK OBJAŠNJAVA VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA ČOVJEKA PREMA SEBI I PRIRODI.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje važnost tjelesne aktivnosti, prehrane i odmora za razvoj svoga tijela i zdravlje; OSR – A 1.1. • brine se za očuvanje osobnoga zdravlja; Z - A.1.1.A., A.1.2. A.1.1.B uvažava vremensko ograničenje rada s digitalnom tehnologijom; IKT – A 1.4. • brine se za okružje u kojemu živi i boravi; Z - A.1.3., OR I.C.1., OSR – C 1.3., GOO - C.1.3. • razdvaja otpad i smeće, razvrstava otpad; OR - I.C.2., P - C - 1.1. • prepoznaže zvučno i svjetlosno onečišćenje okoliša 	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okružja u kojemu živi i boravi.	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okružja u kojemu živi i boravi te uz pomoć predviđa posljedice nebrige.	Opisuje i daje primjer očuvanja osobnoga zdravlja i okružja u kojemu živi i boravi te predviđa posljedice nebrige.	Objašnjava i daje primjer važnosti očuvanja osobnoga zdravlja i okružja u kojemu živi i boravi te predviđa posljedice nebrige.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG ISHODA Na primjerima učenik uočava važnost očuvanja osobnoga zdravlja: osobna čistoća, pravilna prehrana, tjelesna aktivnost, pravilno držanje tijela, odijevanje u skladu s vremenskim uvjetima, redovita kontrola liječnika i stomatologa, zaštita od sunca. Na primjerima uočava važnost brige za okružje: održavanje čistoće učionice i prostora kojim se koristi, školskoga okoliša, briga za kućne ljubimce i kućne biljke, briga o očuvanju i zaštiti voda zavičaja i sl. Učenik ponovno rabi otpad. Učenici mogu samostalno reciklirati papir i od njega izrađivati različite predmete (ukrase).					

	Izraditi školsko kompostište (organski otpad) - ovisno o uvjetima škole. Prepoznaće štetno djelovanje buke na osobno zdravlje i zdravlje drugih. Mogu se koristiti različitim aplikacijama na mobitelima i računalima npr. za mjerjenje buke u razredu. Svjetlosno onečišćenje suvišno je rasipanje umjetne svjetlosti. Pritom se nepotrebno troši energija i negativno utječe na žive organizme. Osvijestiti štetnost lasera za oči.				
B.2.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA U PRIRODI KOJE SE DOGAĐAJU TIJEKOM GODIŠNJIH DOBA.	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznaće promjene u prirodi unutar godišnjega doba: uspoređuje duljinu dana i noći, početak i kraj određenoga godišnjeg doba, promjene u životu biljaka i životinja i rad ljudi • prati promjene i bilježi ih u kalendar prirode 	Uz pomoć opisuje i prikazuje živa bića i njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Opisuje i prikazuje živa bića i njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Uspoređuje i prikazuje živa bića te predviđa njihove promjene povezane s godišnjim dobima.	Zaključuje o utjecaju godišnjih doba na živa bića, predviđa i povezuje njihove promjene s promjenama vremenskih uvjeta.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
Prati promjene u prirodi tijekom godišnjih doba (izvanučionička nastava), vodi dnevnik promatranja, povezuje uočene promjene u biljnome i životinjskome svijetu s promjenom uvjeta. Može se odabratи nekoliko stabala u školskome okolišu koja se prate tijekom cijele godine uz bilježenje promjena. Moguće je posaditi biljku i pratiti njezin rast i promjene. Napomena: Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće sadržaje i ideje služeći se IKT-om (e-čestitka, digitalni kolaž godišnjih doba i sl.), ovisno o uvjetima i interesima; IKT – D 1.3.					
B.2.3 UČENIK USPOREĐUJE, PREDVIĐA PROMJENE I ODNOSE TE PRIKAZUJE PROMJENE U VREMENU.	<ul style="list-style-type: none"> • snalazi se u vremenu • uspoređuje nedavnu prošlost i sadašnjost i predviđa buduće događaje te promjene i odnose u budućnosti • povezuje događaje i promjene u vremenu prikazujući ih na vremenskoj crti ili lenti vremena, crtežom, grafičkim prikazom i sl., uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima; IKT – A 1.2, D 1.3. 	Uz pomoć opisuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti te prikazuje promjene u vremenu.	Opisuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.	Objašnjava promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.	Uspoređuje promjene i odnose tijekom prošlosti i sadašnjosti, predviđa ih u budućnosti te prikazuje promjene u vremenu.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
Istražuje i prikuplja informacije o prošlosti, uspoređuje život nekad i danas, djetinjstvo svojih predaka, prometna sredstva, igračke, stanovanje, odjeću nekoć i danas i sl. Predviđa promjene u budućnosti, npr. izgled igračaka, prometnih sredstava, odjeće, djetinjstva i sl. Prikupljene informacije (događaji i promjene) mogu se prikazati na vremenskoj crti ili lenti vremena, crtežom, grafičkim prikazom i sl., ali i uz upotrebu IKT-a ovisno o uvjetima.					
B.2.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, IZRADUJE, ANALIZIRA I PROVJERAVA SKICU KRETANJA.	<ul style="list-style-type: none"> • snalazi se u neposrednom okružju prema objektima i dijelovima prirode • opisuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru • prikazuje objekte i dijelove prirode u međusobnom odnosu 	Opisuje i uz pomoć prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru	Opisuje i prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru izrađujući	Opisuje i prikazuje objekte i dijelove prirode prema kojima se snalazi u prostoru i stavlja ih u	Izrađuje i provjerava skicu kretanja, analizira i provjerava međusobni odnos prikazanih objekata i

	(crtežom ili plakatom ili u pješčaniku i dr.) • izrađuje i provjerava skicu kretanja	izrađujući skicu kretanja.	skicu kretanja.	međusobni odnos izrađujući i analizirajući skicu kretanja.	dijelova prirode prema kojima se snalazi u prostoru.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
Ishod se ostvaruje u izvanučioničkoj nastavi nakon čega učenik prikazuje na različite načine (crtežom, plakatom, u pješčaniku, upotrebljavajući IKT, piktograme ili dr.) međuodnose objekata i dijelova prirode prema kojima se snalazi u prostoru. IKT – D 1.3.					
Izrađenu skicu kretanja uspoređuje sa skicom drugih učenika. Učenici potom ponovno izlaze iz učionice te se koristeći skicom, provjeravaju njezinu točnost. Skica kretanja je grafički prikaz kretanja učenika dijelom svoga mesta ili u neposrednome okružju (crtanje ulica, ustanova, spomenika, dijelova prirode, prikaz puta od kuće do škole i sl.).					
<p>*IKT - A 1.2.Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. A 1.4. Učenik prepozna utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. D 1.3. Učenik uz učiteljevu pomoć oblikuje postojeće uratke i ideje služeći se IKT-om.</p> <p>*Z - A.1.1.A Opisuje tjelesne osobine i zamjećuje razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica. A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti.</p> <p>A.1.1.B Opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj. A.1.3. Opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline.</p> <p>*OR - I.C.1. Identificira primjere dobrog odnosa prema prirodi. I.C.2. Identificira primjere dobrog odnosa prema ljudima.</p> <p>*OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. C 1.3. Pridonosi skupini.</p> <p>*GOO - C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p> <p>* P - C - 1.1. Prepozna važnost ljudskog rada i stvaranje dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice.</p>					

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.2.1 UČENIK USPOREĐUJE ULOGU I UTJECAJ POJEDINCA I ZAJEDNICE NA RAZVOJ IDENTITETA TE PROMIŠLJA O VAŽNOSTI OČUVANJA BAŠTINE.	<ul style="list-style-type: none"> • razvija spoznaju o sebi u odnosu na druge i objašnjava ulogu pojedinca i zajednice na osobni razvoj; Z - B.1.2.A, OSR – A 1.1. • objašnjava i raspravlja o različitim ulogama pojedinaca u zajednicama te povezanosti zajednice prema dogadajima, interesima, vrijednostima; GOO - B.1.2. • promišlja o utjecaju zajednice na pojedinca i obratno; Z - B.1.2.C, GOO - B.1.4. • opisuje i postavlja pitanja povezana s povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom svoga mesta • navodi primjere i objašnjava načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povjesne baštine; OR - I.A.2. 	Prepozna ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Opisuje ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Objašnjava ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici, ulogu zajednice na razvoj osobnoga identiteta te važnost očuvanja baštine.	Uspoređuje ulogu i utjecaj pojedinca u zajednici s ulogom i utjecajem zajednice na razvoj osobnoga identiteta te promišlja o važnosti očuvanja prirodne i kulturno-povjesne baštine.

	<ul style="list-style-type: none"> • sudjeluje i predlaže načine obilježavanja dogadaja i blagdana; OSR - C 1.4., GOO - A.1.1. 				
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
<p>Odgovara na pitanja: <i>Kojim vrijednostima težim? Što mogu naučiti od drugih? Kako pridonosim napretku zajednice? Kako drugi utječu na mene? Kako ja utječem na druge?</i></p> <p>Povijesna su baština blagdani, značajni događaji; kulturna su baština tradicijski predmeti, običaji, nošnja, suveniri; prirodna su baština (ljepote prirode) parkovi, šume, rijeke, jezera, more, biljke, životinje...</p> <p>Učenik usporeduje život članova obitelji nekad i danas (npr. igre kojih su se igrali njihovi roditelji, bake i djedovi kad su bili djeca).</p> <p>Obilježavanje državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja.</p> <p>Igranje uloga (različiti oblici odnosa unutar zajednice).</p> <p>Proučavanje podrijetla imena škole i ulice u kojoj stanuje.</p> <p>Mogu se primjeniti videokonferencije između dviju škola povodom obilježavanja dogadaja ili u sklopu projekta; IKT – B 1.3.</p> <p>Ovisno o mogućnostima i opremljenosti, mogu se koristiti digitalnim slikovnicama; IKT – A 1.3.</p>					
C.2.2 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI I UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA ZAJEDNICU TE VAŽNOSTI ODGOVORNOGA PONAŠANJA.	<ul style="list-style-type: none"> • dogovara se i raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama zbog njihova nepoštivanja (u obitelji, razredu, školi); OSR – C 1.2., GOO - B.1.1. • ispunjava dužnosti i pomaže (u obitelji, razredu, školi, mjestu); OSR – C 1.3., GOO - C.1.1., C.1.2. • raspravlja o ljudskim pravima i pravima djece; GOO - A.1.1. • uvažava različitosti (stavovi i mišljenja); Z - B.1.2.C, OR - I.A.2. • predlaže načine rješavanja problema; Z - B.1.1.A, OSR – B 1.3., GOO - C.1.4. • odgovorno se koristi telefonskim brojevima; 192, 193, 194, 112 • preuzima odgovornost za svoje ponašanje (kultura življenja u zajedničkim prostorima, na javnim mjestima i javnim prijevoznim sredstvima, zdravlje, primjena IKT-a, zaštita okoliša); IKT – A 1.3., B 1.3., Z - B.1.1.A, GOO - C.1.3., C.1.4. 	<p>Prepoznaće utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja pravila te preuzima odgovornost za svoje postupke.</p>	<p>Opisuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu i posljedice nepoštivanja pravila te preuzima odgovornost za svoje postupke.</p>	<p>Uspoređuje ulogu i utjecaj različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu, opisuje posljedice nepoštivanja pravila, predlaže rješenja te preuzima odgovornost za svoje postupke.</p>	<p>Raspravlja o ulozi i utjecaju različitih prava, pravila i dužnosti na zajednicu i posljedicama nepoštivanja, predlaže rješenja te preuzima odgovornost za svoje postupke.</p>
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
<p>Mogu se organizirati Mali čuvari prirode i ekološke patrole te osmisliti različiti projektni dani kojima će se stjecati navike ponašanja u zajednici pri čemu je poželjno surađivati s organizacijama civilnoga društva i lokalnom zajednicom te tako upoznati volonterizam i aktivno sudjelovanje u zajednici. Posjet vatrogasnoj postaji, upoznavanje načina sprecavanja i zaštite od požara. Učenik može sudjelovati u radionicama i projektima prema raspoloživim uvjetima, npr. kompostiranje, kako bi stekao naviku odgovornoga ponašanja prema okolišu.</p>					
C.2.3 UČENIK OPISUJE ULOGU I UTJECAJ ZAJEDNICE I OKOLIŠA	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznaće važnost različitih zanimanja i djelatnosti u mjestu • povezuje djelatnosti ljudi s okolišem 	<p>Uz pomoć nabraja djelatnosti ljudi u neposrednoj okolini</p>	<p>Uspoređuje djelatnosti ljudi u neposrednoj okolini i</p>	<p>Opisuje povezanost djelatnosti ljudi s neposrednom</p>	<p>Opisuje ulogu i utjecaj zajednice i okoliša na djelatnosti</p>

NA DJELATNOSTI LJUDI MJESTA U KOJEMU ŽIVI TE OPISUJE I NAVODI PRIMJERE VAŽNOSTI I VRIJEDNOSTI RADA.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje ulogu i utjecaj zajednice i okoliša na djelatnost ljudi u neposrednoj okolini • opisuje povezanost rada i zarade; P - C - 1.3. • prepoznaže važnost i vrijednost svakoga zanimanja i rada; OSR - A 1.4., P - C.1.3. • razvija odgovornost prema trošenju novca i štednji; P - C - 1.3. 	te izriče svoj odnos prema radu, Prepoznaže važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.	uz pomoć opisuje svoj odnos prema radu te važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.	okolinom te opisuje i navodi primjere svoga odnosa prema radu, važnosti štednje i odgovornoga trošenja novca.	ljudi u neposrednoj okolini te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu, važnosti štednje i odgovornoga trošenja novca.
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA</p> <p>Preporučuje se organizirati Dječji tjedan poduzetništva.</p> <p>Putem radionica, kazališnih predstava, dramskih igara i vježbi stjecat će znanja, razvijati vještine i stavove o poduzetništvu; P - C - 1.1., C - 1.2.</p> <p>Timskim radom proizvesti i tržištu ponuditi gotov proizvod, pripremiti i održati prezentaciju proizvoda i radionica; P - C - 1.1., C- 1.2.</p> <p>Napomena: Preporučuje se uključiti roditelje i druge vanjske suradnike u odgojno-obrazovni proces da bi učenici na konkretnim primjerima upoznali ljude različitih zanimanja i spoznali vrijednost rada.</p>				

*IKT – A 1.3. Učenik primjenjuje pravila za odgovorno i sigurno služenje programima i uredajima B. 1.3. Učenik primjenjuje osnovna komunikacijska pravila u digitalnome okružju.

*Z - B.1.1.A Razlikuje primjерено od neprimjerenoga ponašanja. B.1.1. Prepoznaže nasilje u stvarnom i virtualnom svijetu. B.1.2.C Prepoznaže i uvažava različitosti. B.1.2.A Prilagođava se novomu okruženju i opisuje svoje obaveze i uloge. B.1.2.B Razlikuje osnovne emocije i razvija empatiju.

*OR - I.A.2. Opisuje raznolikost u prirodi i razlike među ljudima.

*OSR – A 1.1. Razvija sliku o sebi. A 1.4. Razvija radne navike. B 1.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 1.2. Opisuje kako društvene norme i pravila reguliraju ponašanje i međusobne odnose. C 1.3. Pridonosi skupini. C 1.4. Razvija kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

*GOO - A.1.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.1.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.1.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.1.1. Sudjeluje u zajedničkome radu u razredu. C.1.2. Promiče solidarnost u razredu. C.1.3. Promiče kvalitetu života u razredu. C.1.4. Promiče razvoj razredne zajednice.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

*P - C - 1.1. Prepoznaže važnost ljudskog rada i stvaranje dobara za osiguranje sredstava za život pojedinca i dobrobit zajednice. C - 1.2. Prepoznaže osnovne pojmove tržišta. C - 1.3. Upoznaje funkciju novca.

D. ENERGIJA - 2. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.2.1 UČENIK PREPOZNAJE	• prepoznaže i razlikuje različite izvore energije koji ga okružuju	Navodi različite izvore i oblike	Prepoznaže različite izvore i oblike,	Prepoznaže različite izvore i oblike	Prepoznaže izvore i oblike energije,

RAZLIČITE IZVORE I OBLIKE, PRIJENOS I PRETVORBU ENERGIJE I OBJAŠJAVA VAŽNOST I POTREBU ŠTEDNJE ENERGIJE NA PRIMJERIMA IZ SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA.	<ul style="list-style-type: none"> • razlikuje oblike energije koji ga okružuju • prepoznae prijenos el.energije (vodovima, žicama) do mesta korištenja i prijenos topline s toplijega na hladnije mjesto ili predmet • prepoznae pretvorbu električne energije u toplinu i svjetlost • objašnjava važnost energije u svakodnevnom životu • povezuje hranu i prehranu s opskrbom tijela energijom ukazujući na važnost pravilne prehrane za zdravlje čovjeka; Z - A.1.2. • navodi različite primjere prometnih sredstava i njihovih izvora energije • objašnjava načine uštede energije na koje sam može utjecati; IKT – A 1.4., OR - I.B.2. • objašnjava povezanost svoga ponašanja pri korištenju energijom s njezinom uštedom; OR - I.B.2. 	<p>energije kojima se koristi u svakodnevnom životu i načine njezine štednje.</p>	<p>prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša te načine i važnost štednje energije u svakodnevnom životu.</p>	<p>energije, prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša; uz pomoć objašnjava važnost energije i na jednostavnim primjerima opisuje važnost štednje.</p>	<p>prijenos i pretvorbu energije na primjerima iz neposrednoga okoliša te objašnjava važnost energije u svakodnevnom životu i na jednostavnim primjerima objašnjava njezinu racionalnu upotrebu.</p>
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					
<p>Izvori su energije hrana, Sunce, vjetar, voda, goriva (drvo, ugljen, benzin).</p> <p>Od oblika energije prepoznae svjetlosnu, toplinsku i električnu.</p> <p>Primjer prijenosa topline (demonstracijski pokus): toplu tekućinu u šalici hladimo stavljanjem u hladnu vodu. Važno je voditi brigu o sigurnosti učenika.</p> <p>Primjer pretvorbe: žarulja pretvara električnu energiju u svjetlost i toplinu, električna grijalica u toplinu.</p> <p>Izraditi razredni jelovnik za školske obroke.</p> <p>Izraditi padobran i/ili model zrakoplova.</p>					
<p>*IKT – A 1.4. Učenik prepoznae utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš.</p> <p>*Z - A.1.2. Razlikuje osnove pravilne od nepravilne prehrane i opisuje važnost tjelesne aktivnosti.</p> <p>*OR - I.B.2. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p>					

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 2. RAZRED				
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.2.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OPISUJE I PREDSTAVLJA REZULTATE PROMATRANJA PRIRODE, PRIRODNIH ILI DRUŠTVENIH	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe i prikazuje opaženo.	Opaža i uz pomoć opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i prikazuje rezultate.	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opažanjima i uz pomoć se koristi izvorima informacija,	Uz usmjeravanje opaža i opisuje svijet oko sebe, postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se izvorima informacija, koristi se opremom, provodi

POJAVA U NEPOSREDNOME OKRUŽJU I KORISTI SE RAZLIČITIM IZVORIMA INFORMACIJA.	<p><i>Odgojno-obrazovni ishod ostvaruje se do kraja prvoga ciklusa (do kraja drugoga razreda).</i></p> <p>* učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</p> <p>Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primjeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka.</p> <p>Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba.</p> <p>Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – A 1.2., C 1.1., C 1.2., C 1.3.</p>	<p>provodi jednostavnija mjerena i prikazuje rezultate.</p> <p>jednostavnija mjerena, opisuje, prikazuje te predstavlja rezultate.</p>
<p>*IKT – A 1.2. Učenik se uz pomoć učitelja koristi odabranim uređajima i programima. C 1.1. Učenik uz pomoć učitelja provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 1.2. Učenik uz učiteljevu pomoć djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju. C 1.3. Učenik uz pomoć učitelja odabire potrebne informacije između pronađenih informacija.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p>		

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 3. RAZRED					
ODGOJNO-OBRASOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.3.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANosti PRIRODE.	<ul style="list-style-type: none"> ● opisuje osnovna obilježja živih bića ● razvrstava biljke iz zavičaja u skupine prema odabranome kriteriju (zeljaste, drvenaste, vazdazelene i sl.) ● prepoznaje obilježja životinja u svome zavičaju te ih razvrstava u skupine (npr. mesožderi, biljožderi ili svežderi i sl.) ● prepoznaje osnovne dijelove biljke i njihovu ulogu ● istražuje različita svojstva i stanja vode ● uočava i razlikuje vremenske pojave (npr. snijeg, tuča, magla, mraz, inje, vjetar...) ● zaključuje da se tijelo sastoji od dijelova - organa i da dijelovi čine cjelinu, organizam o kojem se treba brinuti 	Uz pomoć uspoređuje obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i opisuje njihovu organiziranost.	Uspoređuje obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i opisuje njihovu organiziranost.	Analizira obilježja živih bića, svojstva i stanja tvari i vremenske pojave, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i objašnjava njihovu organiziranost.	Zaključuje o obilježjima živih bića, svojstvima i stanjima tvari i vremenskim pojavama, razvrstava ih prema kriteriju, prikazuje i objašnjava njihovu organiziranost.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRASOVNOG ISHODA Promatrajući biljke, životinje i ljude, istražuje što im je zajedničko (dišu, rastu i razvijaju se, razmnožavaju se, hrane se) i po čemu se razlikuju. Istražuje biljne i životinjske organizme u okolišu specifične za to područje. Promatrajući različite biljke, učenik prepoznaje njezine dijelove (korijen, stabljika, list, cvijet, plod) te ih uspoređuje i prikazuje. Poznaje jestive dijelove biljaka te osnovne ljekovite biljke u svome okolišu. Izvođenjem pokusa spoznaje različita svojstva i stanja vode (prozirnost, miris, boja, okus, zagrijavanje i zamrzavanje vode, topljenje leda; tekuće, plinovito i čvrsto stanje) i povezuje ih s korištenjem vode u životu svijetu i vremenskim prilikama.					

	<p>Koristi se termometrom i na razini opće informacije upotrebljava mjeru jedinicu. Mjeri i očitava temperaturu (zraka i vode). Uočava opasnosti od hodanja po zaledenoj površini rijeke, jezera...; Z - C.1.1.B.</p> <p>Učenik izrađuje prikaz razvrstanih biljnih i životinjskih organizama iz svoga zavičaja (crtežom, Vennovim dijagramom, digitalno, fotografijama i sl.); IKT – A 2.1., A 2.2.</p> <p>Na prikazu ljudskoga tijela (crtež, model, aplikacija i sl.) uočava da organi čine cjelinu. Prema osobnome interesu istražuje ulogu organa i način brige za ljudski organizam.</p> <p>Napomena: Učenik imenuje dijelove organizma (organe), služi se pojmovima, ali nije potrebna reprodukcija definicija pojmova organ i organizam niti njihovo provjeravanje.</p>				
A.3.2 UČENIK PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGAĐAJA I PROCJENJUJE NJIHOVU VAŽNOST.	<ul style="list-style-type: none"> prikazuje vremenski slijed događaja na vremenskoj crti ili lenti vremena (desetljeće u životu učenika i njegove obitelji, stoljeće i tisućljeće na primjeru kulturno-povijesnih spomenika koje učenici mogu neposredno promatrati, važniji događaji i sl.) i procjenjuje njihovu važnost; OSR – C 2.4 <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenik prepoznaje spomenike svoga zavičaja te istražuje njihovu povijest (izvanučionička nastava). Učenik istražuje i opisuje te na vremenskoj crti ili lenti vremena smješta značajne događaje iz povijesti vlastitoga života, obitelji i svoga zavičaja.</p> <p>Napomena: Učenik treba razumjeti da svako stoljeće ima početak i kraj. Nije potrebno inzistirati i vrednovati godinu početka i kraja stoljeća ili tisućljeća već je važno da učenik istražuje slijed značajnih događaja svoga zavičaja, pridružuje ih vremenskoj crti ili lenti vremena, otkriva što se promijenilo danas u odnosu na prošlost i kakva bi mogla biti budućnost.</p> <p>Istražuje svoje pretke te izrađuje obiteljsko stablo. Uspoređuje način života ljudi u prošlosti i sadašnjosti promatranjem fotografija, gledanjem dokumentarnih filmova, posjetom dvoru, muzeju i sl. Predviđa događaje koji će se dogoditi.</p> <p>Na temelju rasporeda obveza i aktivnosti učenik organizira svoje slobodno vrijeme; P - B - 2.2.</p> <p>Učenik se može koristiti različitim računalnim igrami i programima za prikazivanje vremenskoga slijeda događaja; IKT – A 2.2.</p>	<p>Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću.</p>	<p>Uz pomoć prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.</p>	<p>Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.</p>	<p>Prikazuje vremenski slijed događaja u zavičaju u desetljeću, stoljeću i tisućljeću i opisuje njihovu važnost.</p>
A.3.3 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANOSTI LOKALNE ZAJEDNICE, USPOREDUJE PRIKAZE RAZLIČITIH PROSTORA.	<ul style="list-style-type: none"> opisuje organiziranost lokalne zajednice u svome zavičaju (gradonačelnik, načelnik i sl.); GOO - B.2.2. imenuje strane svijeta primjenjuje pravila organizacije i označavanja prostora u izradi ili korištenju plana mjesta, čitanju geografske karte (tumač znakova, prikaz simbolima na planu mjesta i geografskoj karti, piktogrami i sl.) opisuje izgled zavičaja te ga uspoređuje s umanjenim prikazom opisuje prometnu povezanost zavičaja <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Preporučuje se posjet i razgovor s gradonačelnikom ili načelnikom kako bi upoznali organizaciju lokalne zajednice (Napomena: Nije nužno upoznavati cijelu županiju).</p> <p>Istražuje podrijetlo naziva strana svijeta.</p>	<p>Uz pomoć opisuje organiziranost lokalne zajednice te prepoznaje pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.</p>	<p>Opisuje organiziranost lokalne zajednice i pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.</p>	<p>Navodi primjere organiziranosti lokalne zajednice te objašnjava i pokazuje pravila prikaza organiziranosti prostora na planu mjesta i geografskoj karti.</p>	<p>Zaključuje o organiziranosti lokalne zajednice, uspoređuje prikaze prostora na planu mjesta i geografskoj karti.</p>

	<p>Upoznaje dogovorena pravila i simbole na planu mjesta i geografskoj karti. Koristi se planom mjesta i geografskim kartama tijekom izvanučioničke nastave. Razlikuje vrste prometnica u zavičaju i prometnu povezanost zavičaja (kopneni, zračni i vodenim promet). Učenik u neposrednom okružju ili čitajući geografsku kartu prepozna i razumije reljefne oblike: nizine, uzvisine, vode, otok, poluotok, obala i dr. te pokazuje ih na karti. Učenik može upotrebljavati pojam reljef, ali nije potrebno provjeravanje definicije pojma reljef. Izrađuje kompas (magnetizirana igla na površini vode) i rabi ga za snalaženje u prostoru. Upoznaje i uz učiteljevu prisutnost koristi se različitim aplikacijama na različitim uređajima. Koristi se IKT-om za komunikaciju s poznatim/važnim osobama; IKT – B 2.1.</p> <p>*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. B 2.1. Učenik uz povremenu učiteljevu pomoć komunicira s poznatim osobama u sigurnome digitalnom okružju. *GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. *Z - C.1.1.B. Prepozna i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini. *OSR – C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini. *UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima. *P-B - 2.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p>
--	---

ODGOJNO-OBRZOZVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	B. PROMJENE I ODNOŠI - 3. RAZRED			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O VAŽNOSTI ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	<ul style="list-style-type: none"> odgovorno se ponaša prema sebi, drugima, svome zdravlju i zdravlju drugih osoba; OR - II.A.1., OSR – B 2.1., C 2.3., GOO - A.2.1., A.2.2., C.2.1., Z - B.2.3.A, B.2.2.A prepozna važnost okružja za očuvanje tjelesnoga, ali i mentalnog zdravlja (obitelj, prijatelji); Z - B.2.2.B, OR - II.A.1. odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u zavičaju i širemu prostoru; OR - II.A.1., OSR – B 2.1., GOO - C.2.3. procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje u zavičaju; OR - II.A.1., GOO - C.2.4. opisuje djelovanje onečišćenja na zdravlje čovjeka; OR - II.A.1. opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš; IKT – A 2.4. 	Opisuje svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Opisuje svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi te navodi posljedice neodgovornoga odnosa.	Objašnjava svojim riječima i daje primjere odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi te navodi posljedice neodgovornoga odnosa.	Raspapravlja o važnosti odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOZVNOGA ISHODA					Odgovornost prema zdravlju: osobni rast i razvoj - pravilna prehrana, tjelesne aktivnosti, prevencija nasilja, opasne i otrovne tvari u učenikovoj kući, npr. lijekovi, sredstva za čišćenje.

	<p>Odgovornost prema okolišu: briga za okoliš - postupci i aktivnosti koji pridonose održivosti: ponovno upotrebljava, razvrstava otpad, reciklira papir, uočava važnost vode i očuvanje vode.</p> <p>Preporučuje se izrada pročišćivača za vode, ekoloških sredstava za čišćenje i sl.</p> <p>Preporuke: istražiti proizvode od ljekovitoga bilja iz zavičaja (npr. čajevi, kreme, soli za kupanje i sl. od kamilice, nevena, sljeza, bazge, lipe, mente, kadulje, lavande, ružmarina i dr.) i upozoriti na postojanje otrovnih biljnih vrsta. Povezati s uzgojem biljaka u školskome vrtu.</p> <p>Napomena: Učenik uočava svoj rast i razvoj, promjene u pubertetu (u suradnji s liječnikom školske medicine) - taj se ishod ostvaruje u četvrtome razredu, no ako učitelj procijeni, može se ostvariti i u trećem.</p>				
B.3.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O PROMJENAMA I ODNOSIMA U PRIRODI TE MEĐUSOBNOJ OVISNOSTI ŽIVIH BIĆA I PROSTORA NA PRIMJERIMA IZ SVOGA OKOLIŠA.	<ul style="list-style-type: none"> ● prepoznaje važnost biljaka i životinja za život ljudi i daje vlastite primjere; OR - II.A.2. ● objašnjava međuovisnost biljnoga i životinjskoga svijeta i čovjeka; OR - II.A.1.. ● objašnjava povezanost staništa i uvjeta u okolišu s promjenama u biljnom i životinjskome svijetu u zavičaju ● zaključuje o uzrocima i posljedicama u procesima u prirodi npr. truljenja, sušenja, gorenja, otapanja, miješanja i sl. <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODOGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Promatra, bilježi i zaključuje o promjenama i odnosima u prirodi (izvanučionička nastava). Prati uvjete u okolišu, npr. temperaturu, svjetlost, vlagu, vremenske prilike, uspoređuje npr. biljke na sjevernoj i južnoj strani, pšenicu ispod snijega, život ispod leda. Prati promjene razine voda u zavičaju u odnosu na vremenske prilike. Prepoznaće najpoznatije biljke i životinje u vodama zavičaja te istražuje međuovisnost živih bića i voda kao staništa u zavičaju. Uspoređuje odnose i međuovisnosti živih bića (prehrambene odnose/hranidbeni lanac, suživot raka i moruzgve, opršivanje i sl.). Učenik može promatrati procese truljenja na voću,(ili) povrću,(ili) lišću,(ili) drveću,(ili) kompostištu i sl. Dobivene rezultate prikazuje na razne načine (crtežom, primjenom IKT-a, tablično, jednostavnim dijagramom).</p>	Bilježi i uz pomoć predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Bilježi, opisuje i predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Analizira i predviđa promjene u prirodi i međuovisnost živih bića i staništa.	Zaključuje o uzrocima i posljedicama promjena u prirodi i međuovisnosti živih bića i staništa.
B.3.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOSIMA TJEKOM VREMENSKIH CIKLUSA TE ANALIZIRA POVEZANOST VREMENSKIH CIKLUSA S DOGAĐAJIMA I VAŽNIM OSOBAMA U ZAVIČAJU.	<ul style="list-style-type: none"> ● opisuje svoje prvo desetljeće i na vremenskoj crti ili lenti vremena prikazuje značajne događaje u svome životu ● uspoređuje prošlost i sadašnjost i predviđa promjene i odnose u budućnosti; OSR – C 2.4. ● raspravlja o utjecaju događaja, osoba i promjena na sadašnji i budući život čovjeka ● prikazuje događaje, osobe i promjene u zavičaju tijekom prošlosti i sadašnjosti te ih predviđa u budućnosti služeći se kalendарom, vremenskom crtom, crtežom i sl., uz korištenje digitalnim interaktivnim uslugama (geografske karte, vremenska prognoza...), IKT-om, ovisno o uvjetima; IKT – A 2.1., A 2.2. 	Uz pomoć opisuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost.	Opisuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost.	Objašnjava događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost i budućnost.	Uspoređuje događaje, osobe i promjene tijekom desetljeća, stoljeća i tisućljeća i njihov utjecaj na sadašnjost i budućnost.

	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA</p> <p>Učenik istražuje i prikazuje događaje iz vlastite prošlosti ili prošlosti svoje obitelji (godine rođenja članova obitelji). Uspoređuje na različitim primjerima prošlost, sadašnjost i budućnost (uloga životinja i biljaka u životu ljudi nekad i danas, mogućnosti prehrane i prehrambene navike predaka s prehranom danas i sl.). Učenik istražuje značajne osobe i događaje iz zavičaja u prošlosti te ih prikazuje (npr. Seljačka buna, Hvarska buna, Bitka kod Siska, "Durdevački picoki", prvi tramvaj u Osijeku, ban Josip Jelačić i dr.).</p> <p>Učenik može predvidati slijed događaja u budućnosti. Mogući su posjeti različitim kulturnim ustanovama: muzejima, arhivima, knjižnicama i sl.</p> <p>Napomena: Prema interesima i uvjetima učenik može izraditi računalne animacije tijeka vremena; IKT– D 2.3. i A 2.2.</p>				
<p>B.3.4 UČENIK SE SNALAZI U PROSTORU, TUMAČI PLAN MJESTA I KARTU ZAVIČAJA, IZRAĐUJE PLAN NEPOSREDNOGA OKRUŽJA I ZAKLJUČUJE O POVEZANOSTI PROSTORNIH OBILJEŽJA ZAVIČAJA I NAČINA ŽIVOTA LJUDI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● snalazi se u zavičajnome prostoru prema glavnim i sporednim stranama svijeta ● čita i tumači plan mjesta prema tumaču znakova (legendi) ● kreće se od točke A do točke B koristeći se planom ● izrađuje/prikazuje plan neposrednoga okružja različitim načinima ● prepoznaće utjecaj promjene stajališta i vremenskih uvjeta na obzor ● čita geografsku kartu ● prepoznaće prostorna (reljefna) obilježja zavičaja koja uvjetuju način života ljudi; P - A - 2.1. 	<p>Uz pomoć se snalazi u zavičajnome okružju, čita plan mjesta i geografsku kartu, izrađuje plan neposrednoga okružja te opisuje međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okružja.</p>	<p>Snalazi se u zavičajnome okružju, čita i opisuje plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okružja.</p>	<p>Snalazi se u zavičajnome okružju, objašnjava plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okružja.</p>	<p>Snalazi se u zavičajnome okružju, analizira plan mjesta, geografsku kartu i međuodnos prostornih obilježja zavičaja i načina života te izrađuje plan neposrednoga okružja.</p>
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA</p> <p>Snalazi se u prostoru s pomoću različitih objekata, kompasa, Sunca, snijega na prisojnoj i osojnoj strani i sl.</p> <p>Čita geografsku kartu, pronalazi i pokazuje svoj zavičaj, prirodna obilježja zavičaja i mesta u zavičaju te prometnu povezanost.</p> <p>Tumači plan mjesta te ga izrađuje/prikazuje različitim načinima: crtežom, plakatom, u pješčaniku, digitalno (IKT - A 2.1., A 2.2.), maketama i sl.</p> <p>Izrađuje jednostavne karte koristeći se poznatim simbolima za različite igre potraga (skupina traži skupinu, potraga za blagom, geolokacijske igre - globalna potraga za blagom, mrežna aplikacija).</p> <p>Povezuje prostorna obilježja zavičaja s načinom života, npr. izgled naselja, izgled ulice, materijale za gradnju, gospodarske djelatnosti/zanimanja određenoga područja, vrste prometa i prometnu povezanost.</p> <p>Prema mogućnostima i interesima koristiti se digitalnim interaktivnim uslugama (npr. geografske karte); IKT – C 2.1.</p> <p>Napomena: Moguće je izraditi i plan manjega mesta te igrati geolokacijske igre (izvanučionička nastava).</p>				

*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. A 2.4. Učenik opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. C 2.1.Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnom okružju. D 2.3. Učenik sam ili u suradnji s drugima preoblikuje postojeća digitalna rješenja ili stvara nove uratke i ideje.

*Z - B.2.2.B Objašnjava pravo na izbor B.2.3.A Opisuje zdrave životne navike B.2.2.A Prepoznaće i opisuje razvojne promjene u sebi i drugima.

*OR - II.A.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. II.A.2. Uočava da u prirodi postoji međudjelovanje i međuovisnost.

*OSR – B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C 2.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

*GOO - A.2.1. Odgovorno se ponaša u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj školske kulture.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

*P - A - 2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVA JUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.3.1 UČENIK RASPRAVLJA O ULOZI, UTJECAJU I VAŽNOSTI ZAVIČAJNOGA OKRUŽJA U RAZVOJU IDENTITETA TE UTJECAJU POJEDINCA NA OČUVANJE BAŠTINE.	<ul style="list-style-type: none"> • raspravlja o svojoj ulozi i povezanosti sa zavičajem prema dogadjima, interesima i vrijednostima; OSR – A 2.3., GOO - C.2.1. • raspravlja kako izgled zavičaja utječe na način života • objašnjava prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i prepoznatljivost zavičaja koristeći se različitim izvorima; IKT – C 2.2. • uspoređuje društvo u zavičaju u prošlosti sa sadašnjim društvom, komentira sličnosti i različitosti • navodi značajne osobe i događaje iz zavičaja i objašnjava njihov doprinos zavičaju i stavlja ih u povjesni slijed; OSR – C 2.4. • objašnjava i procjenjuje povezanost baštine s identitetom zavičaja te ulogu baštine na zavičaju; OSR – C2.4. • imenuje i opisuje neku od zaštićenih biljnih i/ili životinjskih zavičajnih vrsta te predlaže načine njezina očuvanja • navodi primjere i načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povjesne baštine zavičaja; OSR – C 2.4., GOO - C.2.3., C.2.4., P - B - 2.3. 	Opisuje ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te uočava utjecaj pojedinca na očuvanje baštine.	Povezuje ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja s razvojem identiteta te daje primjer utjecaja pojedinca na očuvanje baštine.	Objašnjava ulogu i utjecaj prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te utjecaj pojedinca na očuvanje baštine.	Raspravlja o ulozi i utjecaju prirodnih i društvenih posebnosti zavičaja u razvoju identiteta te utjecaju pojedinca na očuvanje baštine.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Navodi primjere utjecaja zavičajnih obilježja na način života. Moguća je izrada i prezentacija turističkoga vodiča zavičaja (uporaba IKT-a, IKT – D 2.3.). Posebnosti i prepoznatljivosti zavičaja: grb, zastava, suvenir, tradicija, običaji, događaji, prirodne ljepote, kulturno-povjesne znamenitosti, obilježavanje državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja. NAPOMENA: Mogući posjeti različitim kulturnim ustanovama: muzejima, arhivima, knjižnicama i sl.					
C.3.2 UČENIK RASPRAVLJA O UTJECAJU PRAVILA, PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU.	<ul style="list-style-type: none"> • raspravlja o pravilima i dužnostima te posljedicama za njihovo nepoštivanje; OSR – C 2.2. • opisuje i raspravlja o pravilima u digitalnom okružju; IKT – A 2.3. • ispunjava dužnosti u razredu i školi; P- B - 2.3. • istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti te uzroke i posljedice svojih postupaka u poštivanju prava drugih; Z - B.2.2.B, GOO - A.2.1., GOO - A.2.2. • sudjeluje u različitim humanitarnim i ekološkim aktivnostima; OR - II.C.1., OSR – A 2.3., GOO - A.2.2., C.2.1., C.2.2. • raspravlja o ljudskim pravima i pravima djece • uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije; Z - B.2.2.C., 	Uz pomoć navodi uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Opisuje uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Objašnjava uzročno-posljedičnu povezanost pravila, prava i dužnosti.	Raspravlja o uzročno-posljedičnoj povezanosti pravila, prava i dužnosti.

	<p>OSR – A 2.2., GOO - A.2.1., A 2.2., C.2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • predlaže načine mirnoga rješavanja problema; OSR –B 2.4. <p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA</p> <p>Kako bi razvio odgovorno ponašanje, učenik sudjeluje u različitim aktivnostima (npr. razvrstavanje otpada, uzgoj neke od autohtonih biljnih vrsta u školskome dvorištu ili školskome vrtu, izrada poučne staze u okolini škole, uključivanje u čišćenje školskoga dvorišta). Pronalazi na internetu digitalne tragove o sebi i članovima svoje obitelji kako bi zajednički osvijestili važnost odgovornoga korištenja IKT-om; IKT – A 2.3. Uz učiteljevu pomoć učenik samovrednuje sudjelovanje u različitim projektima koji promiču interkulturni dijalog, volonterizam te razvijaju snošljivost, empatiju, dobrotu, humanost, odgovornost i sl.</p>				
C.3.3 UČENIK POVEZUJE PRIRODNO IDRUŠTVENO OKRUŽJE S GOSPODARSTVOM ZAVIČAJU.	<ul style="list-style-type: none"> • objašnjava važnost različitih zanimanja i djelatnosti u zavičaju • opisuje važnost rada i povezanost sa zaradom i zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba; P - C - 2.3. • navodi prednosti i nedostatke zavičajnoga okružja i povezuje ih s gospodarskim mogućnostima; P - A - 2.2. • opisuje i predlaže načine gospodarskoga razvoja mjesta; P - C - 2.1., OSR – A 2.3., GOO - C.2.3. • opisuje na primjerima poduzetnost i inovativnost; GOO - C.2.1., C.2.4. • razvija poduzetnički duh; GOO - C.2.2. • predlaže načine odgovornoga trošenja novca i načine štednje • predlaže načine poboljšanja kvalitete života u školskome okružju; OSR –C 2.3., GOO - B.2.1., B.2.2., C.2.3., C.2.4. 	<p>Prepoznaće povezanost zajednice i okoliša s gospodarstvom zavičaja te opisuje i navodi primjere svoga odnosa prema radu, važnost štednje i odgovornoga trošenja novca.</p>	<p>Prepoznaće povezanost zajednice i okoliša s gospodarstvom zavičaja, važnost poduzetnosti i inovativnosti te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu, važnosti štednje i odgovornoga trošenja novca.</p>	<p>Uz pomoć povezuje zajednicu i okoliš s gospodarstvom zavičaja, opisuje važnost poduzetnosti, inovativnosti, objašnjava važnost štednje, odgovornoga trošenja novca te vrijednosti rada.</p>	<p>Povezuje zajednicu i okoliš s gospodarstvom zavičaja, opisuje važnost poduzetnosti i inovativnosti predlažući aktivnosti koje ih promiču te raspravlja o odgovornome trošenju novca i vrijednosti rada.</p>
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA</p> <p>Odgovara na pitanja: <i>Na koji su način povezane djelatnosti ljudi s prirodnim i društvenim okružjem u mome zavičaju? Zašto su pojedine djelatnosti karakteristične za moj zavičaj, npr. poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo, industrija, energetika, brodogradnja, građevinarstvo, proizvodno obrtništvo, trgovina, promet, ugostiteljstvo? Vidim li svoju ulogu u razvoju svoga mesta/zavičaja?</i></p> <p>Preporuka: Organizirati prodaju proizvoda, gotovih ili vlastitih – ukrasni/uporabni predmeti, hrana (Dani hrane, Dan jabuka) ili pokazne radionice (kako se nešto izrađuje, kako se nečim možemo koristiti); P-C - 2.1., C - 2.2.</p> <p>Dogovoriti posjet obrtniku, seoskomu gospodarstvu i sl. ili ga ugostiti u razredu.</p> <p>Učenik se uključuje u rad vijeća učenika (preko predstavnika razreda) te predlaže načine poboljšanja kvalitete života u okolišu škole, na putu do škole, u mjestu (npr. uređenje pješačkih staza, igrališta, zelenih otoka ili plaže, organiziranje različitih sajmova čiji prihodi odlaze za uređenje zajednice, razne humanitarne djelatnosti).</p>				

*IKT - A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programa i uredajima. D 2.3. Učenik sam ili u suradnji s drugima preoblikuje postojeća digitalna rješenja ili stvara nove uratke i ideje. C 2.2. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.

*Z - B.2.2.B Objasnjava pravo na izbor. B.2.2.C Usapoređuje i podržava različitosti.

*OR - II.C.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima.

*OSR – A 2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. A 2.3. Razvija osobne potencijale. B 2.4. Suradnički uči i radi u timu. C 2.2. Prihvata i obrazlaže važnost društvenih norma i pravila. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću skupini.

*GOO - A.2.1. Odgovorno se ponaša u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.2.2.

Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici.C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.2. Promiče solidarnost u školi. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj

školske kulture.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

*P - A - 2.2. Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi. B - 2.3. Prepoznaže važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice. C - 2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici. C - 2.2. Prepoznaže osnovne tržišne odnose/procese razmjene. C - 2.3. Prepoznaže ulogu novca u osobnom i obiteljskom životu.

D. ENERGIJA - 3. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.3.1 UČENIK OPISUJE RAZLIČITE PRIMJERE KORIŠTENJA, PRIJENOSA I PRETVORBE ENERGIJE NA TEMELJU VLASTITIH ISKUSTAVA.	<ul style="list-style-type: none"> • prepoznaže načine korištenja energijom u svome okolišu • navodi primjere prijenosa električne energije i topline • opisuje načine kako se gubitci topline mogu bitno smanjiti • opisuje pretvorbu energije iz jednoga oblika u drugi na primjeru; IKT – C 2.2. • otkriva kako pojedini izvori i oblici energije utječu na okoliš; OR - II.A.3. • opisuje načine primjene energije u zavičaju • povezuje prirodna obilježja zavičaja s mogućnostima upotrebe obnovljivih izvora energije 	Uz pomoć prepoznaže primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe energije.	Uz pomoć opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe energije.	Opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe te uz pomoć prepoznaže i navodi primjere primjene energije u zavičaju.	Opisuje i navodi primjere korištenja, prijenosa i pretvorbe te opisuje načine primjene energije u zavičaju.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici mogu zamišljati svijet npr. bez električne energije. Moguće je koristiti se računalnim simulacijama; IKT – A 2.3. Primjeri su pretvorbe energije iz jednoga oblika u drugi: energija iz hrane u toplinsku i energiju gibanja, energija Sunca, vjetra, vode u električnu energiju i sl. Učenici mogu izraditi jednostavne vjetrenjače ili vodenice, promatrati zagrijavanje različitih površina i materijala izloženih suncu (npr. metal i drvo, voda u crnoj i bijeloj posudi). Načini na koje se gubitci topline mogu bitno smanjiti npr. prilagodba odjevanja, potkožno masno tkivo i sl. Ušteda ili racionalno korištenje energijom moguće je gašenjem svjetla, zatvaranjem vrata i prozora, pravilnim provjetravanjem prostorije zimi (dovoljno često, no ne predugo kako se prostorija ne bi posve rashladila). Opisuje načine primjene energije u zavičaju i raspravlja o dodatnim mogućnostima: vjetroelektrane, hidroelektrane, sunčani kolektori, more - valovi i sl.					

*IKT – A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. C 2.2. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.

*OR - II.A.3. Razmatra utjecaj korištenja različitih izvora energije na okoliš i ljude.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 3. RAZRED				
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.3.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi rezultate te ih predstavlja.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi i opisuje rezultate te ih predstavlja.	Uz usmjeravanje postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i predstavlja rezultate istraživanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija.	Uz usmjeravanje oblikuje pitanja, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i uspoređuje svoje rezultate istraživanja s drugima i na temelju toga procjenjuje vlastiti rad te predstavlja rezultate.
<p>* <i>Učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</i></p> <p>Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka.</p> <p>Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba.</p> <p>Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – C 2.1., C 2.3., C 2.4., GOO - B.2.2., C.2.1.</p>				

*IKT – C 2.1.Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. C 2.4. Učenik uz pomoć učitelja odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.

*GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

A. ORGANIZIRANOST SVIJETA OKO NAS - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.4.1 UČENIK ZAKLJUČUJE O ORGANIZIRANosti LJUDSKOGA TIJELA I ŽIVOTNIH ZAJEDNICA.	<ul style="list-style-type: none"> istražuje organiziranost biljaka i životinja na primjeru životne zajednice razlikuje životne uvjete u životnoj zajednici i povezuje ih s njezinom organiziranošću istražuje ljudsko tijelo kao cjelinu i dovodi u vezu zajedničku ulogu pojedinih dijelova tijela (organi i organski sustavi) 	Opisuje organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Objašnjava organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Analizira organiziranost ljudskoga tijela i životnih zajednica.	Zaključuje o organiziranosti ljudskoga tijela i životnih zajednica.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA					
<p>Promatra stanište (izvanučionička nastava) te proučava biljni i životinjski svijet koji obitava u njemu (šuma, travnjak, rijeka, jezero, more, bara, močvara i sl.). Objašnjava povezanost staništa i biljnoga i životinjskoga svijeta te organiziranost životnih zajednica s obzirom na životne uvjete koji u njima vladaju.</p> <p>Napomena: Životnu zajednicu istražuje tijekom izvanučiončke nastave.</p> <p>Na prikazu ljudskoga tijela (crtež, model, aplikacija i sl.) objašnjava međusobnu povezanost svih sustava organa. Razumije da je svaki organ važan za djelovanje cijelog organizma te da je ljudsko tijelo cjelina o kojoj se trebamo brinuti. Vitalni organi skriveni su u unutrašnjosti tijela kako se ne bi mogli lako oštetiti (mozak je skriven u lubanji, srce i pluća u prsnome košu, iza rebara...).</p> <p>Napomena: Učenik imenuje dijelove organizma (organe, sustavi organa), služi se pojmovima, ali nije potrebna reprodukcija definicija niti njihovo provjeravanje.</p>					
A.4.2 UČENIK OBRAZLAŽE I PRIKAZUJE VREMENSKI SLIJED DOGADAJA TE ORGANIZIRA SVOJE VRIJEME.	<ul style="list-style-type: none"> objašnjava važnost organizacije vremena na vlastitim primjerima odabire tehnikе organizacije svoga vremena: vremensku crtu, raspored obveza, kalendar, podsjetnik i sl.; IKT – A 2.1., A 2.2., A 2.3., OSR – A 2.4. oblikuje i organizira svoje vrijeme, planira svoje slobodno vrijeme (predviđa potrebno vrijeme za pisanje domaće zadaće i vrijeme za igru); OSR – A 2.4., P - B - 2.2. 	Prepoznaće i navodi vremenski slijed događaja i uz pomoć procjenjuje vrijeme potrebno za vlastite aktivnosti.	Opisuje vremenski slijed događaja i planira svoje vrijeme i aktivnosti.	Opisuje i prikazuje vremenski slijed događaja te procjenjuje i planira svoje vrijeme i aktivnosti.	Prikazuje vremenski slijed događaja uočavajući njihovu uzročno-posljedičnu povezanost, organizira svoje vrijeme i vrednuje svoje planiranje.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA					
<p>Prati i zapisuje aktivnosti tijekom tjedna, uspoređuje trajanje pojedinih aktivnosti (učenje, korištenje računalom, igra, čitanje i sl.), predstavlja ih i prikazuje na različite načine.</p> <p>Učitelj potiče učenika na svrshodno planiranje i korištenje slobodnoga vremena te na samovrednovanje svoga planiranja i mijenjanja ako se pokaže neučinkovitim.</p> <p>Koristi se vremenskom crtom ili lentom vremena u planiranju istraživanja, prezentaciji događaja, planiranju projekata, planiranju učenja i slobodnoga vremena i sl.</p>					
A.4.3 UČENIK OBJAŠNJAVA	• opisuje organiziranost Republike Hrvatske (predsjednik Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski	Prepoznaće organiziranost	Uz pomoć opisuje organiziranost	Opisuje organiziranost	Objašnjava organiziranost

ORGANIZIRANOST REPUBLIKE HRVATSKE I NJEZINA NACIONALNA OBILJEŽJA.	<p>sabor) i istražuje njezine nacionalne simbole; IKT – C 2.1., OSR – C 2.4.</p> <ul style="list-style-type: none"> čita geografsku kartu Republike Hrvatske s pomoću tumača znakova, pokazuje na njemu reljefne oblike, mjesta, državne granice, navodi susjedne zemlje i sl. 	Republike Hrvatske i njezina nacionalna obilježja.			
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA					

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA

Pronalazi povijesne činjenice i zanimljivosti o državnoj zastavi, grbu, himni i novcu Republike Hrvatske.

Prikazuje crtežom nacionalne simbole.

Na geografskoj karti Republike Hrvatske pokazuje državne granice te imenuje države s kojima Republika Hrvatska graniči (Slovenija, Mađarska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora).

Napomena: Učenik u neposrednome okružju ili čitajući geografsku kartu prepoznaže i razumije reljefne oblike: nizine, uzvisine, vode, otok, poluotok, obalu i dr. te pokazuje ih na karti. Nije potrebna reprodukcija i provjeravanje definicije pojma reljef.

*IKT - A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.2. Učenik se samostalno koristi njemu poznatim uređajima i programima. C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju.

*OSR - C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništвom i pripadnoшću skupini. A 2.4. Razvija radne navike

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

*P - B - 2.2. Planira i upravlja aktivnostima.

B. PROMJENE I ODNOSI - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B.4.1 UČENIK VREDNUJE VAŽNOST ODGOVORNOGA ODNOSA PREMA SEBI, DRUGIMA I PRIRODI.	<ul style="list-style-type: none"> opisuje svoj rast i razvoj i uočava promjene na sebi odgovorno se ponaša prema sebi, drugima, svome zdravlju i zdravlju drugih; Z - A.2.1., B.2.2.A, B.2.3.A, B.2.3.B, OR - II.C.1., GOO - A.2.1., A.2.2., C.2.1., OSR - B.2.1. zna komu se i kako obratiti ako je zabrinut zbog neprimjerenih sadržaja ili ponašanja u digitalnome okružju; IKT – A 2.3., OSR – C 2.1. objašnjava primjereno postupanje prema javnoj i privatnoj imovini; GOO - C.2.3. odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama u okolišu opisuje važnost odgovornoga odnosa prema prirodi radi zaštite živoga svijeta; OR-II.B.2., II.C.1. procjenjuje utjecaj čovjeka na biljke i životinje te njegovu ulogu u očuvanju ugroženih i zaštićenih vrsta; OR - II.A.1. 	Opisuje načine odgovornoga i predviда posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Predlaže načine odgovornoga i predviда posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Obrazlaže načine odgovornoga i predviда posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.	Vrednuje važnost i načine odgovornoga te predviда posljedice neodgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi.

	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA</p> <p>Uočava osobni rast i razvoj, promjene u pubertetu (u suradnji s liječnikom školske medicine).</p> <p>Uočava važnost brige za ljudsko zdravlje, prevencije nasilja, okružja za očuvanje tjelesnoga, ali i mentalnoga zdravlja (podrška obitelji, podrška osobama s invaliditetom, međugeneracijska pomoć, pomoć prijatelja), čuvanja od ozljeda...; Z - B.2.3.B</p> <p>Razlikuje učestale bolesti učenika (npr. akutne bolesti, zarazne bolesti, nametnike) i osnovne mjere zaštite; Z - C.2.3.; C.2.2.A</p> <p>Objašnjava pozitivan i negativan utjecaj zvuka (npr. uspavanka, buka) i svjetlosti (npr. Sunce, laser, zaslon) na zdravlje. Istražuje širenje zvuka kroz zrak, zidove, vrata od različitih materijala.</p> <p>Razgovara o ovisnostima (droga, nikotin, alkohol, tehnologija); IKT – A 2.4.</p> <p>Opisuje ugrožavajuće situacije i ponašanja koja ne treba trpjeti. Prepoznaže različite oblike zlostavljanja i svjesno i aktivno sudjeluje u njihovu sprečavanju (tjelesno, psihičko, vršnjačko, elektroničko, govor mržnje i sl.); IKT – A 2.3.</p> <p>Napomena: Nije potrebno definirati vrste nasilja, već samo prepoznati moguće ugrožavajuće situacije i znati postupiti u rizičnim situacijama.</p> <p>Pokazuje odgovoran odnos prema prirodi: ponovno upotrebljava, razvrstava otpad, prepoznaže važnost vode, zraka i tla, brine se o biljkama i životinjama.</p> <p>Prepoznaže opasnosti od invazivnih vrsta koje ugrožavaju postojeće životne zajednice.</p> <p>Napomena: O pubertetu se razgovara na način da učenik razumije da se rastom i razvojem mijenja tijelo, ali i ponašanje. Više o promjenama i osobnoj čistoci tijela ostvaruje se u suradnji s timom školske medicine; Z - A.2.1..</p>				
B.4.2 UČENIK ANALIZIRA I POVEZUJE ŽIVOTNE UVJETE I RAZNOLIKOST ŽIVIH BIĆA NA RAZLIČITIM STANIŠTIMA TE OPISUJE CIKLUSE U PRIRODI.	<ul style="list-style-type: none"> ● istražuje životne uvjete (zrak, tlo, voda, svjetlost, toplina) ● opisuje na primjerima utjecaj životnih uvjeta na organizme; OR -II.C.3. ● opisuje životne cikluse u prirodi (na primjeru biljke cvjetnjače) i kruženje vode u prirodi ● opisuje životnu zajednicu (organizme koji žive na istome staništu) na primjeru iz neposrednoga okoliša i usporeduje sa zajednicom iz drugoga područja ● povezuje različitost vremenskih uvjeta s raznolikošću biljnoga i životinjskoga svijeta ● na primjerima opisuje prilagodbe biljaka i životinja na različite uvjete života 	<p>Navodi životne uvjete i uz pomoć opisuje njihov utjecaj na životne zajednice u zavičaju, povezuje raznolikost životnih zajednica s vremenskim i drugim životnim uvjetima, prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.</p>	<p>Opisuje životne uvjete i njihov utjecaj na životne zajednice u zavičaju, povezuje raznolikost životnih zajednica s vremenskim i drugim životnim uvjetima, prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.</p>	<p>Objašnjava utjecaj životnih uvjeta na životne zajednice u zavičaju, uspoređuje raznolikost životnih zajednica, vremenskih i drugih životnih uvjeta na različitim staništima, prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.</p>	<p>Analizira utjecaj životnih uvjeta na životne zajednice u zavičaju i povezuje različitost vremenskih i drugih životnih uvjeta na različitim staništima te prikazuje i opisuje cikluse u prirodi.</p>
	<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOVNOGA ISHODA</p> <p>Na primjeru uzgoja jedne biljke, npr. pšenice ili graha učenik istražuje na koji način različiti životni uvjeti djeluju na njezin razvoj (višak ili manjak vode, topline i sl.).</p> <p>Zamišlja svijet bez jednoga životnog uvjeta.</p> <p>Tijekom istraživanja vode valja istaknuti opasnosti od prividne dubine vode (pokusom ili u neposrednome okolišu). U svakome pokusu valja povezati rezultate i zaključke sa svakodnevnim iskustvima učenika.</p> <p>Istražuje različite vrste tla pokusima, npr. izrađuje pročišćivač vode koristeći se različitim vrstama tla. Povezuje to s organiziranošću - veličine čestica tla i sl. Učenik će uočiti kako su biljke oblikom i bojom prilagođene opršivanju (npr. rese za opršivanje vjetrom, cvjetovi različitih boja i mirisa za opršivanje kukcima). Objašnjava hranidbene odnose unutar životne zajednice.</p> <p>Na primjeru biljke koju uzgaja može uočiti životni ciklus biljke od sjemenke do biljke i način na koji ponovno nastaje sjemenka.</p> <p>Na primjeru izabrane zajednice iz okoliša opisuje životne uvjete i organizme koji u njoj žive.</p> <p>Uspoređuje različite životne zajednice koje može istražiti i organizme koji su s njima povezane.</p>				

	Različite životne zajednice mogu se istražiti terenskom nastavom ili nastavom u prirodi.				
B.4.3 UČENIK SE SNALAZI U PROMJENAMA I ODNOsimA U VREMENU TE PRIPovIJEDA POVIJESNU PRIČU O PROŠLIM DOGADAJIMA I O ZNAČAJNIM OSOBAMA Iz ZAVIČAJA I/ILI REPUBLIKE HRVATSKE.	<ul style="list-style-type: none"> prikuplja informacije i istražuje o odnosima prirodnih i društvenih pojava istražuje o značajnim osobama i dogadajima u domovini, povezuje ih s kulturno-povijesnim spomenicima, smješta u vremenske okvire te pokazuje na vremenskoj crti ili lenti vremena (vrijeme doseljenja Hrvata, najznačajniji vladari - Tomislav, Krešimir, Zvonimir, Bašćanska ploča, početak Domovinskoga rata, osamostaljenje Republike Hrvatske, ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju); OSR – C 2.4. objašnjava utjecaj istraženih događaja, osoba i promjena na sadašnji život čovjeka; OSR – C 2.4. uspoređuje, na istraženim primjerima, odnose i promjene u prošlosti, sadašnjosti u zavičaju i/ili Republici Hrvatskoj i predviđa moguće odnose i promjene u budućnosti IKT – A 2.1. 	Koristeći se različitim izvorima informacija, opisuje promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, objašnjava promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, uspoređuje promjene i odnose prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihov utjecaj na sadašnjost te ih prikazuje.	Koristeći se različitim izvorima informacija, zaključuje o promjenama i odnosima prirodnih i društvenih pojava u vremenu i njihovu utjecaju na sadašnjost te ih prikazuje.
<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRZOZNOGA ISHODA</p> <p>Učenik prikuplja iz različitih izvora podatke o značajnim povijesnim osobama i dogadajima (odlazi u knjižnicu, muzej, obilazi mjesto i istražuje, istražuje podatke o osobama npr. na novčanicama, podrijetlo imena učenika, ulica, škole i sl.). Pronalazi legende i zanimljive priče o dogadajima i povijesnim osobama. Bitno je razumjeti da je hrvatska prošlost duga i bogata povijesnim dogadajima, da su ju obilježile mnoge značajne osobe po kojima su neki dobili ime, po kojima su imenovane pojedine ulice i trgovi, škole te da su imali važan utjecaj i na naš život. Uz pričanje priča i legendi na vremenskoj crti ili lenti vremena prikazati osobe i dogadaje iz prošlosti domovine koji su imali značajan utjecaj na zavičaj. Istražuje značajne kulturno-povijesne spomenike (npr. spomenici pod zaštitom UNESCO-a). Bitno je krenuti od povijesnih sadržaja zavičaja i nadograditi ih povijesnim sadržajima koji su značajni u hrvatskoj povijesti. Treba povezati i na crti vremena prikazati i značajne osobe koje se spominju u književnosti, znanosti ili drugim predmetima (npr. Ivana Brlić-Mažuranić, Nikola Tesla, Faust Vrančić i dr.). Napomena: Nije potrebno učenike opterećivati godinama i pamćenjem različitih imena i naziva. Bitno je shvatiti vremenski slijed s osnovnim podatcima o osobama i dogadajima.</p>					
B.4.4 UČENIK SE SNALAZI I TUMAČI GEOGRAFSKU KARTU I ZAKLJUČUJE O MEĐUODNOSU RELJEFNIH OBILJEŽJA KRAJEVA REPUBLIKE	<ul style="list-style-type: none"> snalazi se na geografskoj karti, istražuje i uspoređuje različita prirodna obilježja krajeva Republike Hrvatske koja uvjetuju način života toga područja (npr. izgled naselja, izgled ulica, materijali za gradnju, gospodarske djelatnosti/zanimanja određenoga područja, prometna povezanost); IKT – C 2.1., C 2.3., P- A - 2.1. 	Uz pomoć čita geografsku kartu i opisuje međuodnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.	Čita i uz pomoć se snalazi na geografskoj karti te objašnjava međuodnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske	Čita i snalazi se na geografskoj karti te objašnjava međuodnos reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i načina života.	Snalazi se na geografskoj karti zaključuje o međusobnom utjecaju reljefnih obilježja krajeva Republike Hrvatske i

HRVATSKE I NAČINA ŽIVOTA.	PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA	i načina života.		načina života.
Učenik može planirati zamišljeno putovanje različitim prometnim sredstvima pri čemu opisuje reljefna obilježja Republike Hrvatske, uočava prometnu povezanost, procjenjuje udaljenost, planira novčana sredstva za putovanje i sl. Napomena: Učenici na taj način mogu sami planirati svoju nastavu u prirodi ili drugo putovanje.				
*IKT – A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka. A 2.4. Učenik opisuje utjecaj tehnologije na zdravlje i okoliš. A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnom okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija.				
*Z - A.2.1. Objasnjava što je pubertet i koje promjene donosi. B.2.2.A Prepoznaće i opisuje razvojne promjene u sebi i drugima. B.2.3.A Opisuje zdrave životne navike. B.2.3.B Nabralja i opisuje rizike koji dovode do razvoja ovisničkih ponašanja. C.2.2.A Opisuje kako postupiti pri najčešćim akutnim zdravstvenim smetnjama u školskoj dobi. C.2.3 Procjenjuje kad je potrebno javiti se liječniku pri najčešćim akutnim zdravstvenim smetnjama u školskoj dobi. C.2.2.B Usvaja pravila pružanja prve pomoći i pomaganja učenicima sa zdravstvenim teškoćama.				
*OR - II.A.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. II.B.2. Prepoznaće primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu. II.C.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima. II.C.3. Prepoznaće važnost očuvanja okoliša za opću dobrobit.				
*OSR – B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. C 2.1. Razlikuje sigurne od nesigurnih situacija u zajednici i opisuje kako postupiti u rizičnim situacijama. C 2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništвom i pripadnošću skupini.				
*GOO - A.2.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi.				
*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.				
*P - A - 2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja.				

C. POJEDINAC I DRUŠTVO - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C.4.1 UČENIK OBRAZLAŽE ULOGU, UTJECAJ I VAŽNOST POVIESNOGA NASLJEĐA TE	<ul style="list-style-type: none"> • objašnjava ulogu nacionalnih simbola/obilježja • raspravlja o svojoj ulozi i povezanosti s domovinom prema dogadjajima, interesima, vrijednostima; GOO - C.2.1., C.2.2., OSR – C 2.4. • istražuje prirodnu i društvenu raznolikost, posebnost i 	Opisuje ulogu, utjecaj i važnost povjesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih	Povezuje ulogu, utjecaj i važnost povjesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih	Raspravlja o ulozi, utjecaju i važnosti povjesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih	Obrazlaže ulogu, utjecaj i važnost povjesnoga nasljeđa te prirodnih i društvenih

PRIRODNIH I DRUŠTVENIH RAZLIČITOSTI DOMOVINE NA RAZVOJ NACIONALNOGA IDENTITETA.	<p>prepoznatljivost domovine koristeći se različitim izvorima; IKT – C 2.1., C 2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> objašnjava povezanost baštine s identitetom domovine te ulogu baštine za razvoj i očuvanje nacionalnoga identiteta; OSR – C 2.4. objašnjava na primjerima načine zaštite i očuvanja prirodne, kulturne i povijesne baštine domovine; GOO - C.2.1. 	različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.	različitosti domovine na razvoj nacionalnoga identiteta.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Učenici mogu raspravljati na temu <i>Život u Hrvatskoj</i> . Prepoznatljivost su domovine grb, zastava, himna, novac, tradicija, običaji, parkovi prirode i nacionalni parkovi, kulturno-povijesne znamenitosti, posebnosti parkova prirode, nacionalnih parkova i kulturno-povijesnih znamenitosti. Učenici zaključuju o značenju i obilježavanju državnih praznika, blagdana, značajnih dana i dogadaja; GOO - A.2.1. Napomena: Valja voditi brigu o prostornoj i društvenoj različitosti domovine s obzirom na različitost nacija i razvoja nacionalnoga identiteta.					
C.4.2 UČENIK ZAKLJUČUJE O UTJECAJU PRAVA I DUŽNOSTI NA POJEDINCA I ZAJEDNICU TE O VAŽNOSTI SLOBODE ZA POJEDINCA I DRUŠTVO.	<ul style="list-style-type: none"> istražuje odnose i ravnotežu između prava i dužnosti, uzroke i posljedice postupaka; GOO - A.2.1., A.2.2. raspravlja o važnosti jednakosti prava i slobode svakoga pojedinca uz poštivanje tuđih sloboda; GOO - A.2.1., A.2.2., OSR – C 2.2. pokazuje solidarnost prema članovima zajednice; GOO - C.2.2., OSR – C 2.3. raspravlja o pravima djece; GOO - A.2.1. raspravlja o (ne)poštivanju ljudskih prava i prava djece uvažava različitosti i razvija osjećaj tolerancije; GOO - A.2.1., OSR – B 2.1., Z - 3 - 2.3. predlaže načine rješavanja i sprečavanja nastanka problema; GOO - C.2.1., C.2.3., OSR – B 2.4. odgovorno se ponaša prema zdravlju, okolišu i u primjeni IKT-a; IKT – A 2.3., GOO - C.2.3. raspravlja o važnosti digitalnoga identiteta i utjecaja digitalnih tragova; IKT – A 2.3. štiti svoje osobne podatke te poštuje tude vlasništvo i privatnost; IKT – A 2.3. promišlja o prisutnosti demokratskih vrijednosti u zajednicama kojih je dio te promiče demokratske vrijednosti u svome okružju; GOO - B.2.1., B.2.2. 	Navodi uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila i dužnosti te važnost slobode pojedinca i društva.	Opisuje uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila te važnost slobode pojedinca i društva	Objašnjava uzročno-posljedične veze nepoštivanja pravila i dužnosti te važnost slobode pojedinca i društva.	Zaključuje o uzročno-posljedičnim vezama nepoštivanja pravila i dužnosti te važnosti slobode pojedinca i društva.
PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA Igra različite uloge u simuliranom (izmišljenom) sukobu. Provodi anketu o pravima djece/ljudi u okolini. Uključuje se u ekološke radionice i projekte prema uvjetima, npr. uređenje školskoga vrta kako bi stjecao naviku odgovornoga ponašanja prema okolišu.					

	Raspravlja o pravilima uporabe digitalnih sadržaja (dijeljenje, uporaba) prema primjenjenim oznakama i osvješćuje potrebu zaštite svoga intelektualnoga vlasništva; IKT – D 2.4.				
C.4.3 UČENIK OBJAŠJAVA POVEZANOST PRIRODNOGA I DRUŠTVENOGA OKRUŽJA S GOSPODARSTVOM REPUBLIKE HRVATSKE.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje povezanost prirodnoga i društvenoga okružja s gospodarskim djelatnostima u Republici Hrvatskoj • objašnjava ulogu i utjecaj prirodnoga i društvenoga okružja na gospodarstvo Republike Hrvatske • prepoznaže važnost različitih zanimanja i djelatnosti i njihov utjecaj na gospodarstvo Republike Hrvatske; P - C - 2.1. • objašnjava važnost poduzetnosti i inovativnosti za razvoj zajednice (i pojedinca) i uključuje se u aktivnosti koje ih promiču; GOO - C.2.3., GOO - C.2.4., OSR – A 2.3. • objašnjava i navodi primjere važnosti i vrijednosti rada za razvoj pojedinca i zajednice; GOO - C.2.4., P-B - 2.3. • predlaže načine poboljšanja kvalitete života u zajednici; GOO - B.2.1., GOO - C.2.1., OSR – C 2.3. 	Uz pomoć povezuje prirodno i društveno okružje s gospodarskim djelatnostima u Republici Hrvatskoj te uz pomoć prepoznaže važnost poduzetnosti i inovativnosti te opisuje i navodi primjere odnosa prema radu.	Povezuje prirodno i društveno okružje s gospodarskim djelatnostima u Republici Hrvatskoj te prepoznaže važnost poduzetnosti i inovativnosti i vrijednosti rada.	Opisuje povezanost prirodnoga i društvenoga okružja s gospodarstvom Republike Hrvatske te važnost poduzetnosti i inovativnosti predlažući aktivnosti koje ih promiču te opisuje važnost i vrijednost rada.	Objašnjava povezanost prirodnoga i društvenoga okružja s gospodarstvom Republike Hrvatske te važnost poduzetnosti i inovativnosti kao i vrijednosti rada predlažući aktivnosti koje ih promiču.
<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA</p> <p>Napomena: Gospodarstvo Republike Hrvatske spoznaje se istraživačkim pristupom i povezivanjem s gospodarstvom i djelatnostima ljudi zavičaja kako bi se izbjeglo navođenje i/ili reproduciranje činjenica te se o njemu promišlja u cjelini na način da učenik različitim postupcima istražuje odgovore na pitanja:</p> <p><i>Na koji su način povezane djelatnosti ljudi s prirodnim i društvenim okružjem u različitim dijelovima Republike Hrvatske (na primjerima bliskim iskustvu učenika)? Po čemu se razlikuju pojedini dijelovi Hrvatske, a po čemu su slični u odnosu na naš zavičaj kad govorimo o gospodarstvu i djelatnostima ljudi? Zašto su pojedine djelatnosti karakteristične i razvijenije u nekim područjima Republike Hrvatske, npr. poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo i šumarstvo, industrija, energetika, brodogradnja, i zašto su neke djelatnosti neovisne o okružju, npr. građevinarstvo, proizvodno obrtništvo, trgovina, promet, ugostiteljstvo? O kojim se djelatnostima ljudi danas najviše razgovara? Koje su djelatnosti tražene, na koji se način osposobljavamo za buduća zanimanja? Hoće li zanimanja ljudi biti jednaka u budućnosti kao i danas? Kako će ja jednoga dana doprinijeti gospodarstvu? Vidim li svoju ulogu u razvoju svoga mesta/zavičaja?</i></p> <p>Istražiti i prema uvjetima uključiti se u male poduzetničke projekte (<i>Startup</i>) u razrednoj nastavi te sudjelovati u radu školske zadruge; P - C - 2.1., C - 2.2.</p> <p>Učenik se uključuje u rad vijeća učenika preko predstavnika razreda.</p>					

*IKT – C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnom okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. A 2.3. Učenik se odgovorno i sigurno koristi programima i uređajima. D 2.4. Učenik izdvaja i razvrstava oznake vlasništva djela i licence za dijeljenje sadržaja koje treba poštovati.

*GOO - A.2.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnome životu. A.2.2. Aktivno zastupa dječja prava. B.2.1. Promiče pravila demokratske zajednice. B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole. C.2.2. Promiče solidarnost u školi. C.2.3. Promiče kvalitetu života u školi. C.2.4. Promiče razvoj školske kulture.

*OSR – A 2.3. Razvija osobne potencijale. B 2.1. Opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih. B 2.4. Razvija strategije rješavanja sukoba. C 2.2. Prihvata i obrazlaže važnost društvenih normi i pravila. C 2.3. Pridonosi razredu i školi. C2.4. Razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadanošću skupini.

*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

*P - B - 2.3 Prepoznaže važnost odgovornog poduzetništva za rast i razvoj pojedinca i zajednice. C - 2.1. Istražuje procese proizvodnje dobara, pružanja usluga i gospodarske djelatnosti u zajednici. C - 2.2. Prepoznaže osnovne tržišne odnose/procese razmjene.

D. ENERGIJA - 4. RAZRED					
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINE USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
D.4.1 UČENIK OPISUJE PRIJENOS, PRETVORBU I POVEZANOST ENERGIJE U ŽIVOTNIM CIKLUSIMA I CIKLUSIMA TVARI U PRIRODI.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na primjeru načine prijenosa (toplina prelazi s jednoga tijela na drugo), pretvorbe (mjenja oblik) i povezanost energije u procesima rasta i razvoja živoga bića, u hranidbenim odnosima i kruženju vode u prirodi; OR - II.B.3. • opisuje načine primjene energije koju hranom unosimo u svoj organizam • opisuje da se zelene biljke koriste Sunčevom energijom pri čemu proizvode hranu i kisik 	Uz pomoć navodi primjer prijenosa, pretvorbe i povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Navodi primjer prijenosa, pretvorbe i povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Uz pomoć opisuje prijenos i pretvorbu energije te navodi primjer povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.	Opisuje prijenos i pretvorbu energije te navodi primjer povezanosti energije u životnim ciklusima i ciklusima tvari u prirodi.

	<ul style="list-style-type: none"> • navodi primjere hranidbenih odnosa organizama iz neposrednoga okoliša • opisuje utjecaj različitih načina primjene energije na okoliš (primjeri zagađenja okoliša); OR -II.C.2. • prepoznaje povezanost energije s promjenama stanja tvari (agregacijska stanja vode) i procesima (kruženje vode u prirodi); IKT – C 2.1. • opisuje utjecaj energije na život i rad ljudi i društva te istražuje kako se nekad živjelo s obzirom na izvore energije i povezuje to s važnim izumima tijekom povijesti 			
<p>PREPORUKE ZA OSTVARENJE ODOGOJNO-OBRAZOVNOGA ISHODA</p> <p>Izraduje strujni krug (primjer pretvorbe u svjetlosnu energiju).</p> <p>Izraduje vjetrenjaču, brodić s jedrom i dr. (primjer pretvorbe energije vjetra u energiju gibanja).</p> <p>Načini su upotrebe energije koju hranom unosimo u svoj organizam npr. za zagrijavanje tijela, učenje, tjelesne aktivnosti i sl.</p> <p>Primjeri su pohranjivanja energije: baterija, gomolj biljke, potkožno masno tkivo i sl.</p> <p>Prepoznaje i navodi povijesne primjere razvoja poznatih i bliskih izuma i njihovu važnost u razvoju tehnologije (npr. struja, telefon, žarulja...).</p> <p>Mogu se koristiti računalne simulacije uz učiteljevu pomoć; IKT – C 2.1.</p>				

*IKT - C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju.

*OR II.B.3. Opisuje kako pojedinac djeluje na zaštitu prirodnih resursa. II.C.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti - primjeri opće dobrobiti u svojoj zajednici.

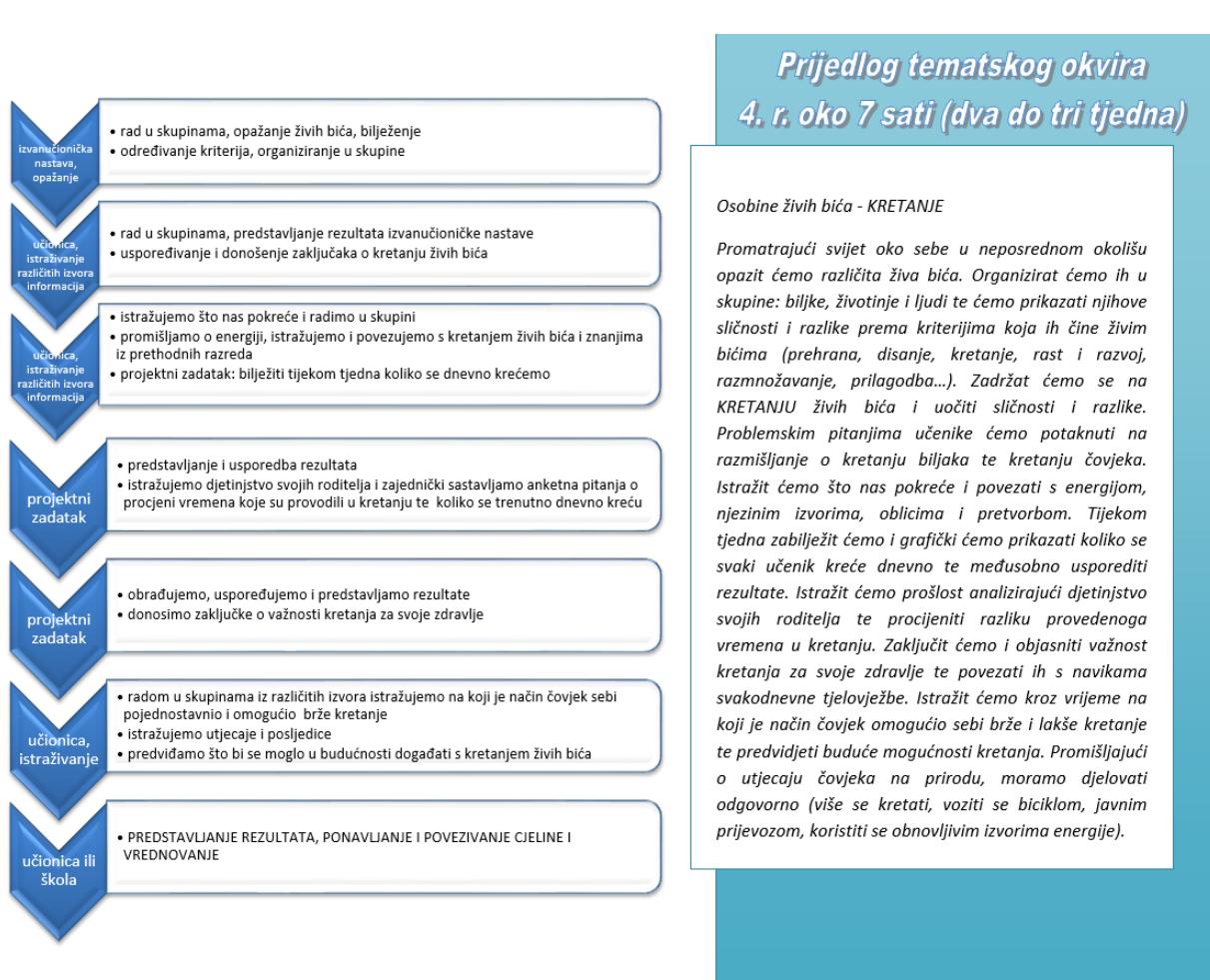
*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP - 4. RAZRED				
ODGOJNO-OBRZOVNI ISHOD	RAZINE USVOJENOSTI			
	ZADOVOLJAVAĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A.B.C.D.4.1 UČENIK UZ USMJERAVANJE OBJAŠNJAVA REZULTATE VLASTITIH ISTRAŽIVANJA PRIRODE, PRIRODNIH I/ILI DRUŠTVENIH POJAVA I/ILI RAZLIČITIH IZVORA INFORMACIJA.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi rezultate te ih predstavlja.	Uz pomoć postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi i opisuje rezultate te ih predstavlja.	Uz usmjeravanje postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i predstavlja rezultate istraživanja prirode, prirodnih ili društvenih pojava i/ili različitih izvora informacija.	Uz usmjeravanje oblikuje pitanja, koristi se opremom, mjeri, bilježi, objašnjava i uspoređuje svoje rezultate istraživanja s drugima i na osnovi toga procjenjuje vlastiti rad te predstavlja rezultate.
<p>* <i>Učitelj samostalno odlučuje kada i na kojim će se primjerima ti ishodi ostvarivati u učenju i poučavanju.</i></p> <p>Tijekom učenja i poučavanja potrebno je što više primijeniti metode aktivnoga učenja u kojima učenik sudjeluje u promatranju i prikupljanju podataka te donošenju zaključaka.</p> <p>Učenik rezultate može prikazati crtežom, tablično, dijagramom ili ih ponekad samo opisati, a izvori podataka mogu biti i usmeni, npr. od roditelja ili drugih osoba.</p> <p>Istraživački pristup potrebno je integrirati u proces učenja i poučavanja svih koncepata na različite načine: od istraživanja u neposrednoj stvarnosti, izvođenja pokusa, promatranja, upotrebe simulacija do problemskih zadataka i drugih načina kako bi se poticalo aktivno, istraživačko i iskustveno učenje; IKT – C 2.1., C 2.3., C 2.4., GOO - B.2.2., C.2.1.</p>				
<p>*IKT – C 2.1. Učenik uz povremenu pomoć učitelja ili samostalno provodi jednostavno istraživanje radi rješenja problema u digitalnome okružju. C 2.3. Učenik uz pomoć učitelja ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije između pronađenih informacija. C 2.4. Učenik uz pomoć učitelja odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>*GOO - B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici. C.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole.</p> <p>*UČITI KAKO UČITI - Očekivanja međupredmetne teme ostvaruju se u svim ishodima.</p>				

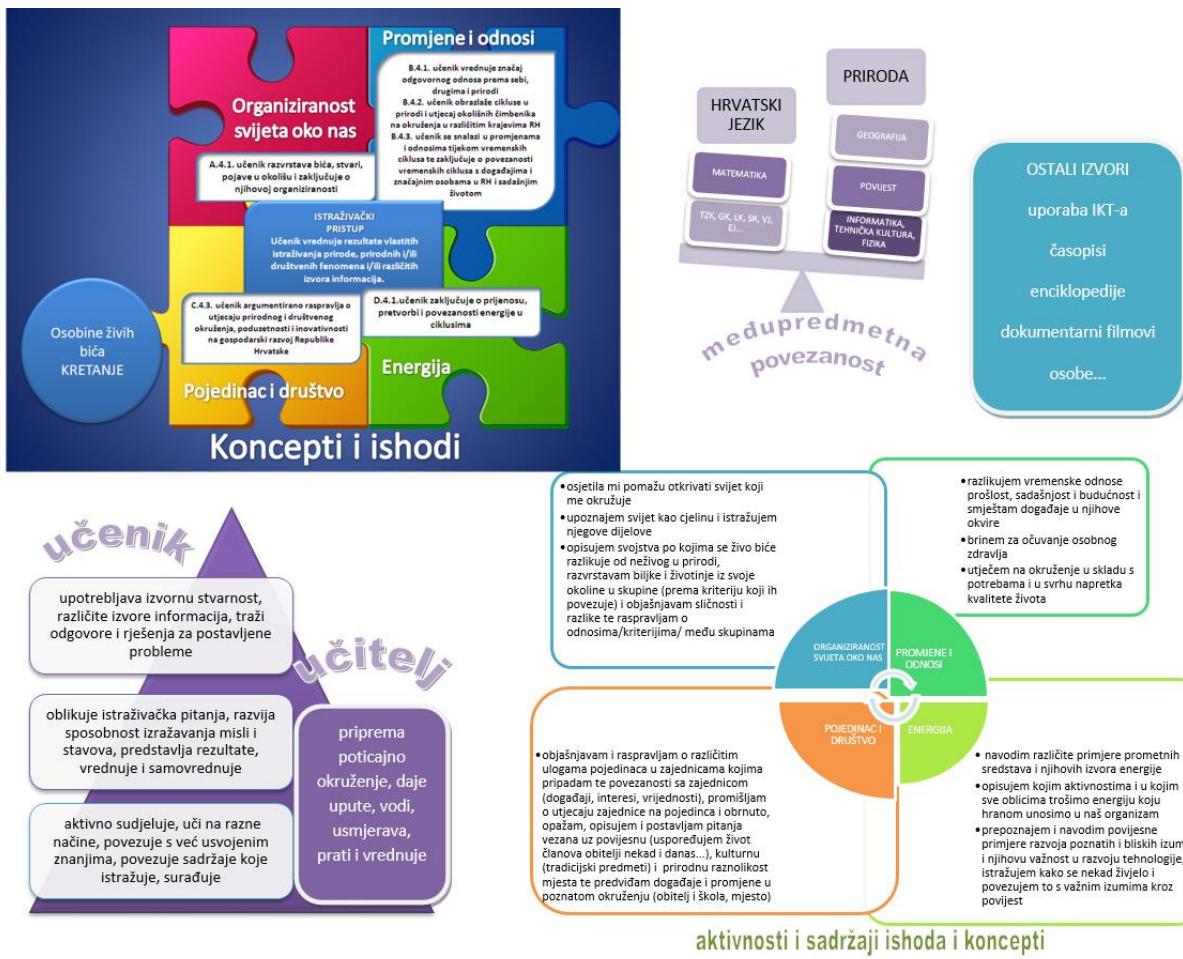
Primjer razrade odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu

Prijedlog tematskog okvira s primjerom konceptualne povezanosti i razradom odgojno-obrazovnih ishoda u izvedbenome kurikulumu za četvrti razred

prikazan je na Slici 2.

NJL

Slika 2. Primjer konceptualne povezanosti i ostvarivosti odgojno-obrazovnih ishoda u 4. razredu

E. POVEZANOST NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO S DRUGIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM NASTAVnim PREDMETIMA

Nastavni predmet Priroda i društvo konceptualno je povezan s različitim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i ostalim nastavnim predmetima što omogućava sustavnost, povezivanje i bolje razumijevanje koncepcata.

Tijekom samostalnoga prikupljanja informacija i predstavljanja rezultata rada učenik se koristi različitim alatima i tehničko-informatičkim vještinama te je potaknut na kreativno i inovativno rješavanje problema i donošenje promišljenih odluka.

Poticanjem samostalnoga osmišljavanja, izrade i predstavljanja učeničkih proizvoda, učenik stječe samopouzdanje, preuzima odgovornost za osobni uspjeh i razvija poduzetnički duh.

Aktivna uloga učenika u odgojno-obrazovnome procesu, koja uključuje promatranje, propitivanje, promišljanje, zaključivanje i vrednovanje, sustavno razvija njegovo kritičko mišljenje i metakogniciju.

Ishodi nastavnoga predmeta Priroda i društvo, povezani s međupredmetnim temama, omogućavaju izgradnju građanske, kulturne, etičke, ekološke i zdravstvene svijesti učenika čime on postaje odgovoran i aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice.

Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se na svakome nastavnom satu Prirode i društva aktivnim sudjelovanjem učenika u odgojno-obrazovnom procesu. Tako se bolje i lakše povezuju znanja i vještine iz različitih područja te se primjenjuju u svakodnevnim životnim situacijama, a učenici postaju samostalniji u učenju i pripremljeniji za cjeloživotno učenje.

Povezanost s matematičkim područjem ostvaruje se primjenom vještina opažanja, procjenjivanja, mjerena, računanja, uspoređivanja te analiziranja prostora, vremena i prirode, kao i uporabom simboličkoga jezika.

Govorenje, pisanje i drugi oblici komunikacije, kao i različiti oblici suradnje među učenicima, prate sve aktivnosti učenika. On pritom primjenjuje jezično-komunikacijske vještine hrvatskoga jezika, dok povezivanjem sadržaja ishoda predmeta Priroda i društvo s ishodima nastavnih predmeta stranih jezika upoznaje i druge jezike.

Sadržaji i aktivnosti ishoda povezani s baštinom, značajnim osobama i događajima iz prošlosti zavičaja i domovine istodobno se ostvaruju i u nastavnim predmetima umjetničkoga područja i tjelesno-zdravstvenoga područja.

Briga o osobnome zdravlju, kretanje tijekom izvanučioničke nastave, kao i praktični radovi učenika utječu na razvoj fine motorike, potiču svijest o važnosti zdravlja i boravka u prirodi te su nadogradnja sadržajima tjelesne i zdravstvene kulture.

Zahvaljujući interdisciplinarnosti nastavnoga predmeta Priroda i društvo, postoje brojne mogućnosti konceptualnoga povezivanja s ostalim nastavnim predmetima (Slika 2.).

F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA PRIRODA I DRUŠTVO

Nastavni pristupi utemeljeni na konstruktivizmu naglašavaju da je učenje učinkovito, a razumijevanje dublje:

- kad se aktivnosti učenja oslanjaju na prethodna znanja, iskustva i interese učenika
- kad učenik aktivno sudjeluje u procesu učenja i može vidjeti povezanost među konceptima koje uči s njihovom primjenom u stvarnim situacijama
- kad je učenik u mogućnosti učiti na razne načine – pojedinačno, suradnički, samostalno, uz učiteljevu pomoć
- kad se ostvaruje praktičnim radom
- kad se raspravlja o novome znanju u interakciji s drugim učenicima i učiteljem.

Da bi se postigli opisani ciljevi nastavnoga predmeta Priroda i društvo, bitno je osmislići sadržajno primjerene i učeniku zanimljive, otvorene i integrirane metodičke scenarije učenja i poučavanja s različitim aktivnostima koji potiču interes, daju konkretni smisao onomu što se uči i omogućavaju učeniku primjenu u stvarnim životnim situacijama. Metodički je scenarij otvoren kad se informacije i podatci upotrebljavaju na različite načine, čime se omogućavaju različiti putovi do oblikovanja i odgovaranja na pitanja i rješavanja problema. Metodički je scenarij integriran kad uključuje znanja, vještine i stavove iz različitih koncepata koji čine okosnicu nastavnoga predmeta Priroda i društvo. Integracija uključuje i primjenu kritičkoga mišljenja, kreativnosti, inovativnosti, rješavanja problema, donošenja odluka i metakognicije.

Ispravno osmišljen metodički scenarij učenja i poučavanja uključuje različite aktivnosti poput otkrivanja igrom, igranja uloga, rješavanja problema, izrade projekata, izrade vizualnih prikaza, pričanja priča, igranja didaktičkih igara, posjeta i sl. Učenik aktivno uključen u proces učenja, u učionici ili izvan nje, traži odgovore na različita pitanja, razmjenjuje informacije, predstavlja rezultate te tako razvija istraživačke vještine, ali i stavove i vrijednosti važne za svakodnevni život. Aktivno učenje ciklički je proces s različitim etapama na koje se učenik vraća i o kojima ponovno promišlja postavljajući nova pitanja i izgrađujući nova znanja. Prirodna znatiželja učenika i pitanja o svijetu oko sebe pokreću su procesa učenja. Stoga učenika valja usmjeravati k postavljanju pitanja. Dobro oblikovana pitanja potiču učenika na istraživanje, interpretaciju podataka, rješavanje problema i razvoj novih pitanja. Pitanja učitelja također utječu na proces učenja i produbljaju učeničko konceptualno razumijevanje. Stoga je bitno da su otvorena, ponekad provokativna, zahtijevaju znanje viših kognitivnih razina i iskustvo te pokreću dijalog ili raspravu.

Zbog svega navedenoga, u kurikulumu nastavnoga predmeta Priroda i društvo posebna pažnja posvećena je istraživačkomu pristupu integrirano u proces poučavanja i učenja u svim konceptima. Tako učenik već u prvome razredu opaža i opisuje svijet oko sebe služeći se svojim osjetilima i mjerenjima, prepoznaje uzročno-posljedične veze u neposrednom okružju te postavlja pitanja povezana s opaženim promjenama u prirodi, prirodnim ili društvenim pojavama. Učenik objašnjava uočeno, iskustveno, doživljeno ili istraženo i raspravlja, uspoređuje i prikazuje rezultate te prepoznaje da se znanošću koristi u svakodnevnome životu. Sa završetkom četvrтoga razreda učenik je ospozobljen za provođenje jednostavnijih istraživanja prirodnih ili društvenih pojava i ili različitih izvora informacija. On oblikuje istraživačka pitanja, predviđa pojave, događaje i promjene, objašnjava uzročno-posljedične veze, koristi se materijalom i priborom, uspoređuje, vrednuje i prikazuje rezultate. Učenik na jednostavnim primjerima opisuje utjecaj znanosti na razvoj društva.

Uloga je učitelja briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakoga učenika te poštivanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga i poticajnoga okružja. Učiteljeva je odgovornost organizirati odgojno-obrazovni proces koji uključuje različite metode, tehnike poučavanja i stilove učenja te izbor sadržaja. Učitelj motivira učenika da uči na smislen način, razvija kompetencije, postavlja temelje cjeloživotnoga učenja. Učitelj pruža učeniku brojne mogućnosti za praktičan rad, kritičko i kreativno mišljenje, rješavanje problema, razvoj komunikacijskih vještina, stavova i vrijednosti. Aktivnosti trebaju omogućiti učeniku povezivanje i primjenu koncepata prirode i društva u društvenim, ekološkim i ekonomskim situacijama i pitanjima o svijetu u kojemu živi. Širenje konceptualnoga okvira zahtijeva od učitelja pronalaženje načina povezivanja postojećega znanja i sposobnosti s novim. Za potrebe konceptualnoga razumijevanja ishodi se iz različitih koncepata ostvaruju istodobno.

Učitelj primjenjuje diferencirane i individualizirane pristupe učenja i poučavanja uzimajući u obzir osobnost svakoga učenika, njegove interese i motivaciju te mnogo različitih načina na koji on uči. Primjenom načela inkluzivnosti svakomu se učeniku pruža prilika za optimalan razvoj obrazovnih potencijala.

Da bi se zadovoljile odgojno-obrazovne potrebe učenika s teškoćama, kurikulum se prilagođava u skladu sa smjernicama Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama. Uvodi se i razlikovni kurikulum u skladu sa smjernicama Okvira za poticanje iskustava učenja i vrednovanja postignuća darovite djece i učenika, da bi se zadovoljile odgojno-obrazovne potrebe darovitih učenika.

U učenju i poučavanju nastavnoga predmeta Priroda i društvo i koncepata unutar predmeta očekivane ishode učenja ostvarujemo različitim materijalima i izvorima znanja. Za povezivanje predmeta sa svakodnevnim životom koristi se, kad god je to moguće, izvornom stvarnošću, odnosno svime što možemo iz učenikova okružja upotrijebiti kao materijal ili izvor znanja. Uz izvornu stvarnost i udžbenike koristi se internetom, enciklopedijama, dječjim časopisima, aktualnim informacijama iz medija, suradnjom s raznim osobama i ustanovama (muzeji, knjižnice, arhivi, botanički vrtovi, parkovi prirode, nacionalni parkovi...) i dr. Materijali za učenje su i pribor za izvođenje pokusa, vremenska crta ili lenta vremena, geografske karte, ručni i tehnološki alati, umne i konceptualne mape, plakati, prezentacije, predmeti iz neposredne stvarnosti i sl. U izboru, pripremi i izradi izvora znanja i materijala za učenje i poučavanje učitelj ima autonomiju te se koristi svojom kreativnošću, ali i kreativnošću učenika.

Okružje u kojem se odvija proces učenja pobuđuje zanimanje učenika, održava motiviranost za učenje i potiče na aktivnost. Različita okružja, u učionici i izvan učionice, pridonose bogatstvu iskustva i uspješnosti učenja. Iskustvo prvoga aktivnog učenja dijete stječe u neposrednome okružju i s onima koji žive u njemu – u svojoj obitelji u kojoj bi se trebali postaviti temelji za učenje. Učenje otkrivanjem osnova je za razumijevanje viših apstraktnih pojmljiva. Stoga je izvanučionička nastava okružje koje bi što češće trebalo primijeniti. Takvo okružje potiče radost otkrivanja, istraživanja i stvaranja, pogodno je za različite socijalne oblike rada i potiče razvoj socijalnih kompetencija te utječe na stvaranje kvalitetnih odnosa unutar odgojno-obrazovne skupine. Za razvoj učenika važno je okružje u kojem se učenici mogu koristiti svim osjetilima, uređenost prostora u kojem učenici uče i rade, zanimljiv materijali te njihov doprinos uređenju prostora i izradi materijala. *Online* okružje također može povećati motivaciju. Virtualnom stvarnošću i simulacijama možemo se koristiti kad nam neposredna stvarnost nije dostupna. Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućava nam i povezanost s učenicima ili stručnjacima u drugim mjestima i različitim dijelovima države i/ili Europe. Pozitivno i poticajno okružje za učenje ostvaruje se i međusobnim povjerenjem i uvažavanjem sudionika u procesu učenja, dogovaranjem pravila te uzajamnim pomaganjem. Osjećaj sigurnosti u učenika potiče aktivnost i kvalitetnije rezultate rada.

Spiralno-uzlazni pristup poučavanju osigurava poučavanje pojedinih koncepata i vještina na različitim razinama s povećanjem dubine i prilagodbe dobi učenika te se tako nadograđuje pojedini ishod prema stupnju samostalnosti učenika i razini kognitivnih procesa. Koncepti se uče i poučavaju koliko je potrebno da bi se ostvarili ishodi određeni za pojedine koncepte tijekom nastavne godine ili tijekom ciklusa. Vrijeme poučavanja i učenja određuje učitelj, i to prema potrebama svojih učenika. Pritom se vodi briga o darovitim učenicima i učenicima s teškoćama te se teži razvoju socijalne osjetljivosti učenika.

Učitelj ima slobodu primjeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio potencijale svih u razredu i osigurao uspjeh svakoga učenika i razvoj njegove osobnosti. Međuvršnjačkim učenjem i poučavanjem učenik stječe i primjenjuje znanja i vještine, razvija socijalnu osjetljivost, razmjenjuje mišljenja i stavove, aktivno sudjeluje i motiviran je za učenje i suradnju. Bitno je svaki oblik grupiranja učenika unaprijed isplanirati s jasno određenim ciljem te pratiti napredak svakoga pojedinca u skupini i rad skupine u cjelini na temelju različitih metoda samovrednovanja i vrednovanja.

G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRZOZNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU PRIRODA I DRUŠTVO

Vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda detaljnije je opisano u Okviru za vrednovanje procesa i ishoda učenja u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju.

Vrednovanje u nastavnom predmetu Priroda i društvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom školske godine. Primjenjuju se tri pristupa vrednovanja: za učenje, kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo ocjena, već praćenje napredovanja učenika, njegova individualnoga razvoja te usmjeravanje i poticanje učenika kako bi postigao maksimalne rezultate prema svojim sposobnostima. Učenik se aktivno uključuje u proces vrednovanja od samoga početka.

U vrednovanju za učenje formativno se prati napredovanje učenika pri čemu je važna redovita povratna informacija o napredovanju i postignutome uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjeren je na napredak učenika koje je ostvario u određenome vremenu. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja autonomnoga i samoreguliranoga učenja. Učitelj planira vrijeme potrebno za poticanje, usmjeravanje i modeliranje vrednovanja kao učenja. Učenik, posebno u prvome ciklusu, treba podršku, vođenje i pravodobne povratne informacije, u početku od strane učitelja, a kasnije i od svojih vršnjaka.

Vrednovanje naučenoga uglavnom se primjenjuje kao sumativno vrednovanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u određenome trenutku. Vrednovanje je kriterijsko, što znači da se temelji na unaprijed određenim kriterijima razine usvojenosti znanja, vještina i vrijednosti, odnosno odgojno-obrazovnih ishoda.

Pri svakome vrednovanju valja voditi računa o primjeni različitih metoda i tehnika kako bi učenici imali priliku pokazati stecene kompetencije na način na koji to njima najviše odgovara. Osim usmenoga i pisanoga provjeravanja, učitelj se može koristiti i opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, učeničkim izvješćima, grafičkim organizatorima, crtežima, modelima, učeničkom mapom i sl., pri čemu mu u vrednovanju mogu pomoći liste provjera i/ili rubrike. Bez obzira na metodu ili tehniku vrednovanja, nužno je voditi računa da pitanja postavljena učenicima budu primjerena, različite težine i kognitivnih razina. Različitim pristupima i zahtjevima prema učeniku te integracijom različitih vrsta i izvora podataka o njegovu napredovanju, prikupljaju se kvalitetni i pouzdani dokazi o njegovim postignućima. U tome učiteljima može pomoći primjena hibridnoga vrednovanja, tj. pitanja i ispita iz banke Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

U nastavnom predmetu Priroda i društvo dva su elementa vrednovanja:

- usvojenost znanja
- istraživačke vještine.

Usvojenost znanja i razvijenost istraživačkih vještina iskazuje se ocjenom, bez obzira na metodu kojom su informacije o tome prikupljene. *Usvojenost znanja* obuhvaća znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s određenim ishodima kurikuluma. U elementu *istraživačke vještine* vrednuju se vještine učenika, i/ili praćenjem njegovih aktivnosti i/ili rezultata tih aktivnosti.

Za svako vrednovanje učitelj izrađuje kriterije i s njima upoznaje učenike ili ih izrađuje zajedno s njima.

Uz brojčane ocjene jednako su važan dio vrednovanja i bilješke kojima učitelj redovito opisuje i prati napredovanje učenika. One su povratna informacija učeniku, roditelju i samom učitelju o svim aktivnostima učenika, razvoju

stavova, procesima učenja, kreativnome i samostalnomet mišljenju, suradnji i radu u paru i/ili skupini, donošenju valjanih odluka, učeničkome vrednovanju i samovrednovanju.

Nastavnim predmetom Priroda i društvo razvijaju se navike, vrijednosti i stavovi te pozitivan odnos prema sebi, drugima i prirodi, stoga pojedini navedeni ishodi nisu mjerljivi kao konačan rezultat, ali su jednako važni i vrednujemo ih u procesu učenja prateći sudjelovanje učenika u različitim svakodnevnim aktivnostima.

Posebnost su Prirode i društva i razredni projekti, različitih tema i trajanja, tijekom kojih je poželjno razvijati vještine vrednovanja i samovrednovanja i rada na projektu i postignutih rezultata po završetku te utjecaja samoga projekta (sagledati sve etape planiranja i izvođenja, poteškoće koje su se pojavile te primjenu u svakodnevnome životu).

U prвome odgojno-obrazovnom ciklusu nema brojčanih ocjena, već se postignuća učenika u izvješću opisuju kvalitativnim opisnicima na ljestvici od tri stupnja u odnosu na ishode u kurikulumu:

- potrebna podrška u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda
- ostvareni odgojno-obrazovni ishodi za taj razred
- iznimno ostvareni odgojno-obrazovni ishodi za taj razred u kurikulumu.

Jasna i smislena povratna informacija učeniku služi i za praćenje osobne učinkovitosti i napretka te daje preporuke za daljnje napredovanje. Potrebno je uspostaviti pozitivno ozračje u kojem učenik prati svoja postignuća i prepoznaće uspjeh i napredovanje u učenju što je jedino moguće ako se svakodnevno razgovara o tome. Učenici i roditelji trebaju dobiti pravodobne i jasne povratne informacije o tome što su učenici naučili, koliko (kvantiteta) i koliko dobro (kvaliteta) kako bi znali sljedeći korak u procesu učenja. Učitelj za svakoga učenika upisuje i kratak osrvt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom „jakih strana“ te preporuka za napredovanje u predmetu. Kvalitativni osrvt treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim elementima je posebno uspešan, a u kojima treba unaprijediti učenje i rezultate tj. u kojima treba podršku. Učitelj također opisuje razvoj generičkih kompetencija učenika u svom predmetu.

U drugome odgojno-obrazovnom ciklusu postignuća učenika opisuju se na isti kvalitativan način kao u prвome ciklusu, ali se dodatno vrednuju i brojčanom ocjenom. Pritom se zadržava ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva. Zaključna se ocjena izriče brojkom i riječju (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).

Zaključna ocjena tijekom drugoga ciklusa za svakoga učenika treba odgovarati ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja zadanih kurikularnim dokumentima, ali ne mora biti jednak aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena. U zaključnoj ocjeni podjednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja (usvojenost znanja i istraživačke vještine), ali i elementi opisnoga praćenja.